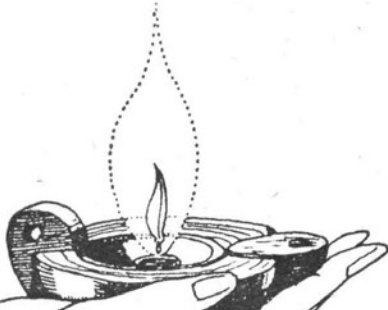

Poštnina plačana v gotovini.

6
1934
ŽENSKI
LIST.

VIGREDO

VIGRED, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—, za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.— Izdaja konzorcij Vigredi (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova cesta, 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah, za tiskarno odgovarja Jožef Godina C.M.— Telefonska štev. 3519.

Sklep uredništva 10. prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaprosenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine Vigredi, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravništvo Vigredi, Masarykova c. 12. Ljubljana.

V S E B I N A

Bela srca. (Lojze Županov). — Kuku. (Ana Galetova). — Slika: Srce Jezusovo. — Katoliško udejstvovanje. — Na delo! Kdo na delo? (J. Klug). — Moj sonet. (M. Stepanova). — Telovo. (D. B. Krajnc). — Slika: Kapelica. — Beračica. (I. Ranfl). — Dorica. (S.Cajnkari) — Deklica. (Evica). — Kresna. (Ana Galetova) — Poletni dež. (D. B. Krajnc) — Pojd' mo na Štajersko. (Dora Kosova). — Z Okrešlja (slika). — Pomlad v planinah (slika). — Hiša v Grapi. (V. Winkler). — Moja zvezda. (Tilka Lamprechtova). — Žena in delo. (R. Smersu). — Kam? — Kdo mora biti zavarovan. — Vprašanja in odgovori. — Kolodvorski misijon. — Letno poročilo. — Iz naših krogov. — Po ženskem svetu. — Rožni dom. Julka in Slavka (F. Gruden) — Gospodinjstvo. Vrtno delo v juniju.

Današnji številki so priloženi opomini vsem onim, ki do sedaj še niso plačali naročnine. Ker se Vigred vzdržuje samo z naročnino, prosimo, da vsi poravnajo naročnino po priloženi položnici. Prihodnje številke ne bodo več prejeli tisti, ki niso poravnali svoje obveznosti. To sporočamo že sedaj, da ne bo potem nepotrebnih reklamacij.

VIGRED

LETO XII. ~ LJUBLJANA, 1. JUNIJA. ~ ŠTEV. 6.

Lojze Županov:

BELA SRCA.

Povest učiteljice Majde.

(Nadaljevanje.)

7. Spomini.

Bogoslovec Andrej in kaplan Lojze sta hrupno potrkala.

»Za Boga milega! Že dve leti se nismo videli, pa te niti te dni, ko si doma, ni na izpregled. Mar si se znova zabubil v kake nevšečne misli?«

»O!« se je Tine razveselil. »Stara prijatelja sta prišla puščavnika obiskat. Pravzaprav bi bil moral jaz to storiti, pa saj razumeta!«

»Nič ne razumeva,« se zjezi Lojze, »kaj ti morejo ljudje! Nam si tak, kot si bil, za druge pa ti naj ne bo mar. Danes greš z nama. V naši zidanici bomo praznovali spomine.«

»Rad grem; saj jutri znova odhajam. Pa bom vsaj predzadnji dan v ljubi družbi.«

»O, Anka!« pozdravita oba Anko, ki je prinesla zelenko slivovke in kos pogače. »Ti bi naju rada zadušila z žgano pijačo. Lepa reč. Nimaš trohice usmiljenja do duhovnih posod?«

Lojze je znal biti šaljivec v veselih in žalostnih dneh, zatoorej so se mu ljudje, ki so ga poznali, že zdaleč nasmihali brez vsakega povoda. Njegova oseba jim je veljala za simbol sreče. Andrej pa je bil tiha natura. Nežen in blag. Na njegovem obrazu je večno počival skrivnosten smehljaj, ko da prihaja z drugega sveta. Nikoli ni trpel velikih razburjenj, njegovo srce je sleherno, še tako bridko novico, sprejelo vdano v božjo voljo.

»Pijte,« je natočila Anka Andreju in do ušes zardela.

»Pa jaz?« se je hudomušil Lojze.

»Tudi vi.«

»Hm, hm, ti Anka, Anka, kako pozabljaš na svoje prijatelje, a ponujaš pijačo takim golobradcem, ki še nove maše niso peli.«

»Vi ste že domač pri nas. Gospoda Andreja pa ni bilo več, odkar je stopil v bogoslovje.«

»Seveda, seveda.«

In vendar je tudi kaplan Lojze vedel po vsakokratnem Andrejevem obisku, da z Anko ni nekaj prav, ker je zardevala ob vsaki besedi, ki jo je izgovorila Andreju. Andrej je bil kot višji gimnazijec lep fant, prepeval je rad, lepo dvoril deklicam in bil kot jagenjček dober. Anka do takrat ni poznala ljubezni. Vso mladost je preživela v samostanu, ko pa je morala domov, je dan za dnem posedala za šivalnim strojem ali kolovratom in hrepenela nazaj.

Takrat je začel prihajati na Šumčev dom osmošolec Andrej k svojemu prijatelju Tinetu. Tine je bil takrat že dve leti črnorizec. Andrej je posedal z njim po gorenji hiši, gledal Anko za kolovratom in pripovedoval o svojih veselih dogodkih iz šole, s planin in iz knjig. Anka je poslušala verno, saj je Andrej govoril, kot bi bistra voda žuborela po sobi, prijetno in lahno.

Nekoč pa je Andrej vprašal Anko:

»Kaj mislite, Anka, mar ni največja sreča na zemlji, če imate družino, ki jo je blagoslovil Bog? Vsi samostani in vsi lemenati so nič. Prvo in najlepše je družina.«

Ankin kolovrat je obstal.

»Vzgajate v ljubezni božji otroke. Vaši so in božji. Luč so vam in življenje. Sladkost v mladosti, podpora v starosti. Brez družin bi svet propadel; brez družin bi ne bilo veselja na svetu, bi ne bilo nebes . . . «

Andrejeve besede so raztapljale Anko. Nikoli v življenju jih še ni slišala. Torej je mimo samostana tudi še kaj drugega, nad čemer se raduje Jezus? Družina! Nič ni odvrnila Andreju. Z lepimi očmi se je zagledala vanj kot v čudežen sen . . .

Andrej je šestokrat prihajal k Tinetu in — k Anki. Tudi on je čutil v Anki dekline svojih sanj: zamaknjeno v skrivnostne celice življenja, nevsakdanjo v misli in ljubezni, tiho, skromno kakor so belokranjske matere. Toda mar ni življenje še daleč? Mar sme že danes misliti nanj? Vsaj sanjati ga sme! In tako je Andrej ob Anki presanjal popoldneve v zlatih ciljih.

Ob koncu osme pa ga vpraša Tine:

»Kam kreneš po maturi? Imaš že kaj pred seboj?«

»Ničesar nimam,« se je Andrej izvijal. »Mogoče šumarstvo!«

»Bogoslovje ti ne diši?«

»Tudi malo.«

Poslej je Tine dan za dnem razkrival Andreju veličino duhovskega poklica. Njegovo poslanstvo med ponižanimi in razžaljenimi, med umirajočimi grešniki, med zakrknjenci. Duhovnik je poslanec ljubezni in miru. V sleherno družino prinaša srečo in Boga. Duhovnik je pravzaprav lučka, ki izgoreva za druge . . .

Andreja so se Tinetove besede za čudo dojmile. Razumel je, da mora biti nekdo, ki se družini posveti, sicer bodo te prelepe zgradbe, ki si jih je on zamislil o družini, nekega dne zgrmele v prepad. Kdor pa se posveča drugim, mora ostati sam, da se vsega daruje, dušne in telesne moči do poslednjega vlakenca.

»Anka, tudi samostan, tudi lemenat, vse je lepo, če se človek preda v službo Bogu in svojemu bližnjemu.«

Anka ni niti trenila z očmi. Kakor vedno, mu je zrla v oči zvesto in ljubeče. Andrej je danes poslednjikrat tu. Prišel je po slovo.

»Anka, darujva se, da bodo družine srečne; če jim bova midva prilivala z molitvami in dobrimi deli olja, bodo cvetele, kakor sva si midva zasanjala . . .«

Po Andrejevem odhodu se je Anka bridko izjokala. Prva in poslednja njena ljubezen odhaja v lemenat. Zdaj pa bo zopet sama s kolovratom in svojimi zapuščenimi mislimi.

To se je zgodilo pred tremi leti. Od takrat se ni več Andrej pokazal na Šumčevem domu. Zdaj, ko je zvedel, da se je Tine vrnil, sta prihitela z Lojzom.

»Še vi, Anka, pojdite z nami,« je dahnil Andrej.

»Hvala, Andrej, moj je le kolovrat in tale tiha samota!«

»Pa vendar, Anka, kaj se boš! Z nami!« je gospodujoče velel Lojze.

»Drugič rada, gospod Lojze, danes pa v resnici ne morem.«

»Kakor veš, ti nuna nunasta!«

Ko so odšli trije prijatelji, ki se izza mlada ljubijo kot bratje, se je Anka naslonila na mrzlo steklo in bolno zrla za odhajajočimi.

»Andrej, moj Andrej, ti si na poti, da boš reševal družine, jaz pa ne morem nikamor. Zaklenila sem srce, ki je drugače mislilo. Zdaj pa mi ni ostalo drugega kot kolovrat in neuslišano hrepenenje . . .«

*

Ko se je Tine vrnil iz zidanice kaplana Lojzeta, je bil ves spremenjen.

»Da bi se vrnil v lemenat? Da bi znova oživel za stare vzore? Andrej, Lojze, kaj delata z menoj!« Pozno v noč je slonel Tine ob mrežastem oknu svoje sobe in brodil skozi spomine: Vse se mu je v snu prikazalo, otroška leta, gimnazijska razgibanost in tiha umirjenost v sivi bogoslovnici. Vse do onega večera, ko se je zazrl skozi okno svoje ulice. Pod oknom so se majali težki grozdi divjih kostanjev in opojen vonj se je točil skozi večerna okna. Kakor vino z morskimi dežel.

Takrat se je Tine zamaknil in čelo se mu je ožarilo ko od luči.

»Kam si se zagledal človek božji!« ga je vprašal tovariš Janez, ki je živel z njim v isti celici.

»Janez, zdi se mi, da sem nekaj zunaj zgubil, pa iščem.«

»Čenče!«

Janez je bil človek, ki je povedal vse, kar je srce reklo. Njegove besede niso nikoli božale, raskave so bile kakor izdelana dlan.

»Kaj si starec, da me ne razumeš? Glej, golob gruli golobici, ti pa si kamen. Davi so se škorci vrnili domov. Nisi jih slišal? in zdaj že grade domove. Ognjišče za otročiče . . . E, brat, iščem skozi te veje, pa se nikamor ne vidi. Nikjer ceste, nikjer steze. Samo eno vem: da mi bo prsi razgnalo . . . Glej, Janez, vsak dan se vidimo; vsi imamo oči žive, lica upadla in tisoč načrtov in tisoč ljubezni. Pa vse do zadnje kaplje za druge ljudi, za sebe nimamo niti besede. Matera smo materam, sebi smo mačehe. Mar bodo ljudje eno samo tvojo solzo zapazili? Ti, Janez, si kamen, zato rosiš, jaz pa sem bolan . . .«

Janez ni več tisti večer odprl ust. Pokleknil je na trd klečalnik in zrl v razpelo. Tine pa se ni odmaknil od okna. Zvezda mu je ugašala tisto noč. Teden za tem so se strašno zapahnila večna vrata za njim. Kanarec je ušel . . .

Slika za sliko so se vrstili Tinetovi spomini:

Tine je bil do smrti žalosten. Svet, ki mu ne vidiš obrežja, se je zožil. Stene so se bližale druga drugi. In glej, nenadno je spregledal, da so stene iz jelovih desk in da se je nekdanji široki svet stesnil v rakev . . .

In vsak večer se je vračal. Do sivih sten se je priplazil in do vrat; tam stojita dva mrka stražarja. Tapal je do kostanjev, skrtil se v veje in strmel v tihe, tihe celice.

Tam je bilo moje okno . . . Le kdo sloni nocoj na njem. E, tu je bilo prostora, bil sem na poljani brez konca in kraja; zdaj sem v rakvi. O, ko bi mogel po zidu! Samo skozi špranjo pri oknu bi pokukal. Tam ob steni je moja postelj, za zglovljem klečalnik s križem, miza, stol. Vse moje. Kralj sem bil. Danes pa nimam kamena, kamor bi glavo položil . . .

Vnovič je tapal do vrat kakor tat. Poljubil jih je in šel. O, kolikokrat se je vračal. Iz Zagreba v Ljubljano . . .

»Tine, večerjo sem ti prinesla,« ga je zmedla iz spominov mati. »Kozule in krompir, kar imaš rad.«

Plaho, kot je prišla, se je odstranila. Tine pa je naprej grebel po spominih:

Mnogokrat so šli tovariši mimo njega; kakor veter jih je neslo. Saj je njihov ves ta brezbrežni svet. Sonce je žarelo z njihovih obrazov. Ob takih prilikah se je Tine obrnil v stran, da ne bi kdo videl njegovih vlažnih oči. Saj je vendar le on tako strašno sam . . .

Včasih je videl Janeza:

»Si srečen, Janez?«

Ne trene z očmi, napeto strmi v njegove ustnice: »Reci, si srečen?«

»O, Tine, ne morem ti reči, kako!«

Tine ni dal pozdrava, samo klobuk je potisnil na oči in bežal. Zakaj mi ni rekel, da mu ni dobro. Vedel bi: pod nebom ni sreče, zdaj vem: le pri meni je ni . . .

Zima, zima. In ni ga sonca, da bi jo odtajalo. Tine se je še bolj umikal črnim tovarišem. Janez, črednik božji, pasel boš in nič izgubil; jaz pa sem izgubil življenje.

Vnovič si je zaželel Janeza, da ga vsaj od daleč vidi:

»Janez, kako?«

»Nič, kako! Povabim te.«

»Kam, Janez?«

»Na novo mašo.«

»Joj, Janez, pa že?«

In nobene besede več. Kakor da se je zaprašil za njim teman oblak.

»Tudi jaz bi letos! Pa sem poslušal pomlad, ki je odpotovala. Nisem vedel za jesen. Povabim te . . . O, saj bi prišel, pa se bojim, da bi se med tvojo pesmijo zjokal . . .«

Še tretjič je Tine Janeza ustavil:

»Povej mi, zdaj si božji, ali veruješ v Onega, kateremu služiš?
Reci, da je konec, ko ugasneš!«

»O Tine, moj Tine! V tega mojega dobrega Boga dvojiš? Vze-
mi nož, pa mi trgaj meso, samo da ti povem, kako strašno verujem
v Boga, v nebesa, pekel . . .«

Tine, Tine!

Od takrat se nista videla več.

»In danes«, se je ustavil Tine na zadnji poti svojega iskanja,
»me znova vznemirjata dva pridigarja. Mar me v resnici kliče Bog?
Saj sem se mu vendar tako odtujil. Nič ne bom iskal. Prepustil se
bom trenutkom. Če bo prav, da se vrnem, se bom vrnil . . .«

»Tine!« je planil v sobo Škalov Jože, »gospodinja mi je brzoja-
vila, da je radi pretepa v avli univerza za mesec dni zaprta. Kaj bova
napravila jutri: počakava ali se vrneva?«

»Bomo jutri govorili: Za nocoj lahko noč!«

»E!«

(Dalje prihodnjič.)

Ana Galetova:

KUKU.

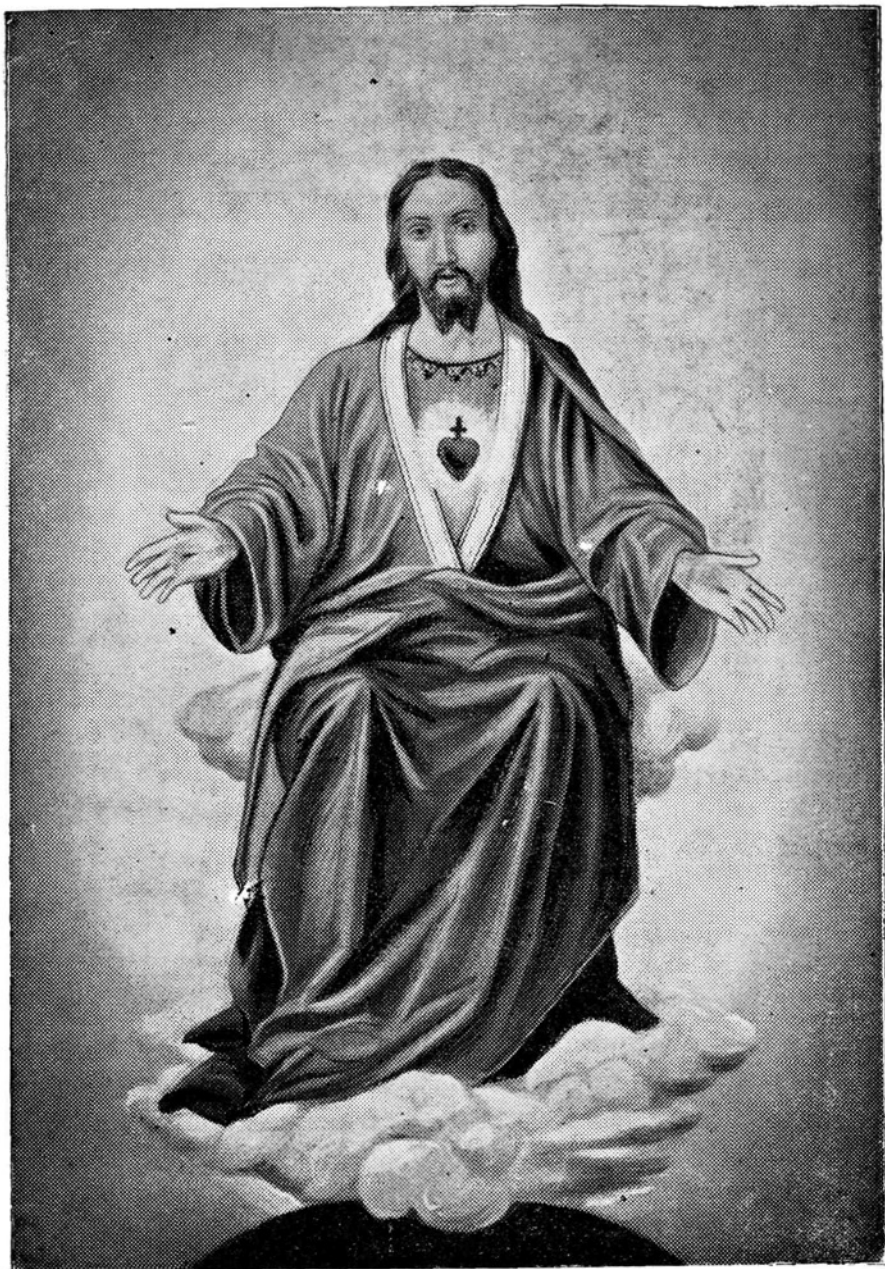
Še slišala nisem,
kdaj je prvič zapela v pomlad
in nisem se spomnila nanjo ves maj,
a zdaj,
ko je omamna polnost v travi
in bo kres,
zdaj, ko bi se duše najraje pognale iz teles
da bi odvrogle vso težo,
zdaj sem jo slišala peti:
kuku!
Davi,
ko me samota je spet zbolela,
je priletela pod okno na česnje
in je zapela:
Kuku!
Ptička, v kamro ali v srce?

V kamri so rože, ki nič ne cveto,
v kamri je žalost doma,
na steni je slika devetega kralja
in če bi ne bilo Boga,
bi tudi ne bilo prav nič miru.
Kuku, kuku!
V srcu je zbegana misel nanj,
ki me modro gleda iz sanj,
modro me gleda in v rdeče gre
daleč od mene in moje steze.
Kuku, kuku!
V srcu bridkost je, a nič strahu.
Kuku!
Nehaj že, nehaj ptič!
V mojem srcu je vse
in v mojem srcu ni nič.

---

*Ker se Vigred tiska v Misijonski tiskarni, naj se Vigrednice za-
vedajo, da z rednim plačevanjem naročnine posredno koristijo tudi
našim misijonom; zato naj plačila ne zavlačujejo!*

Poglejte v nebesne višine!
Božjemu Srcu krvavečemu
posvetite družine,
dajte mu občine in sreze vse,
da se med nami milost njegova odpre.
Služi naj mu v večni zvestobi
ves naš mili slovenski rod!

P. Krizostom.

KATOLIŠKO UDEJSTVOVANJE

N A D E L O !

Krščanstvo vseh časov je vedno na drugačen način klicalo k delu. Že iz navadnega življenja vemo, da je mir najslabši pospeševalec vsakega napredka. Krščanstvo je moralo vedno naprej, naprej za vsako ceno.

Tudi današnji katoličani se ne smemo zadovoljiti s srečnim dejstvom, da smo katoličani. Poleg velike življenjske naloge, ki obstoji v delu za lastno izpopolnjevanje, moramo izvršiti tudi še drugo nalogo: krščanstvu, katoličanstvu pridobivati novih članov in Bogu dovajati neumrjoče duše.

To je imperializem krščanstva. Iščemo ljudi, ki iz mirnih postojank, skoro bi se dalo reči iz etape verskega življenja žele na fronto, v boj za svetovno prepričanje. Iščemo pogumne, odločne, močne agente krščanstva, katoliškega krščanstva. Iščemo apostolskih duš, ki Gospodu pripravljajo pota.

To je pridiga imperializma katoliškega krščanstva. Ta ne obstoji v nič drugem, kakor v izpolnitvi treh velikih prošenj: »Posvečeno bodi Tvoje ime! Pridi k nam Tvoje kraljestvo! Zgodi se Tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji!«

K D O N A D E L O ?

Kdor kakorkoli nagiblje k nestrpnosti in fanatizmu, naj se ne prijavlja k delu na fronti. Ta naj dela na lastni duši, da postane krotka in ponižna, čista kot luč, mirna kot poletna sončna vročina nad žitnim poljem, nepremakljiva kakor zlati plamen oltarne sveče, ki ne plapola. Pozneje bo morebiti prav dober delavec, a zdaj še ni. Zdaj bi naši stvari le škodoval. Imeti moramo ljudi, katerih značaji so kot bron in jeklo, v katerih besedah je nekaj materinske dobrote, ne, dih božje, Odrešenikove tople dobrote, v katerih očeh se odžarja resnica in odkritost, a niti iskrica fanatičnega ognja.

Kdor nagiblje k strahu in bojazni zaradi težav, brez katerih pri našem delu biti ne more, naj se ne javlja k delu, dokler mu ne zraste pogum. Ni tako lahko, kakor si kdo predstavlja, prenašati začudenje in zasmeh, psovanje in kritikovanje, a brez občutljivosti in brez črnogledja, pa zopet brez bahavosti, preprosto in naravno predstavljati z vsem svojim življenjem veliko in sveto katoliško veroizpoved ter de-

lati za dobro stvar, dokler ne pridobiš zanjo enega ... pet ... deset ... sto ... tisoč, ki so dobre volje.

Kdor želi udobno živeti, ne spada k temu delu. Kogar še niso s prezirljivim skomizom ramen imenovali, ki ga še niso zavrnilo praznih rok, ko je prosil za siromake, ki ga še niso opsovali s hinavcem, črnuhom in podobno, ta še ni zrel za delo.

Še ena skupina ne spada k delu na fronti. Slepec ne more voditi, tudi hromi ne. Kdor hoče poučevati, mora biti sam poučen, kdor hoče pomagati, sam močan; če ni sam močan v Bogu, v svojem mišljenju, hotenju in čuvstvovanju, kako naj posreduje božjega duha drugim?

Vsi ti, ki še niso zreli za delo, naj v delu za sebe in na sebi najprej skušajo katoličanstvo v njegovi najljubeznivejši obliki vtelesiti, da bodo pripravljene brez ozira na žrtve in odpovedi, ki so s tem v zvezi, zastopati katoličanstvo v vsem javnem življenju.

V prvo vrsto pa spadajo oni resnični voditelji in voditeljice, ki so resnično p o k l i c a n i, katerih dejanje in nehanje je delo za Boga in izveličanje duš v vsakem položaju: doma, v družbi, v službi, v delavnici, v pisarni, na polju, na cesti, v podzemskih rovih. Vsi ti so Bogonositelji vsak na svojem mestu. Ali ni to vsak katoličan?

(Dr. J. Klug »Knjiga duše«.)

Mara Stepanova:

MOJ SONET

Mar ni lepo takrat,
ko v maju dan umira,
ko tiho, tiho pada mrak ...
Nekje v polju daljna melodija hira ...

Nekje v polju daljna melodija hira,
v zvezde morda se potaplja jasne ...
Počasi, tiho v noč zamira,
vse globlje, globlje gasne ...

Vse globlje, globlje gasne,
v brezdanjost se pogreza ...
Zastonj se želja mi za njo izteza! ...
To pač je pesem lire krasne ...

To pač je pesem lire krasne,
ne čujem li nje zvoke jasne? ...
O, — to je odbegla moja lira,
ki nanjo prošla mladost svira! ...

Nekje v polju daljna melodija hira,
vse globlje, globlje gasne ...
To pač je pesem lire krasne,
ki nanjo prošla mladost svira! ...

TELOVO

Po beli cesti procesija gre,
v belem mraku zvonovi drhte,
bela dekleta belo cvetje trosijo,
bele roke blagoslova prosijo.
Vse belo, vse belo.
Bele breze se sklanjajo k Njemu,
bele kapele v rožnem objemu
čakajo Njega.
Ves bel je žarek sončni pogledal
v belo hostijo in ves se je zbegal:
Bolj bel je še On.

V belem prahu procesija kleči.
Nad množico v hostiji božje oči;
v dno srca me zadel je Njegov pogled:
v vrtincih belih potaplja se svet.
V motni dalji zvonovi,
pojoči glasovi ...
V ušesih mi poje šumeča kri:
Oj, božje, božje, božje oči!

In zopet molk. Procesija gre
po beli cesti v bele daljave,
polja valovijo šumeče pozdrave
Njemu.
Bel mir ves svet je sladko odel,
meni pa iz srčne krvi,
ko so zadele me božje oči,
cvet je pognal, ko hostija bel.

Ranfl Ivan:

BERAČICA

Temna, svinčena noč.

Votlo se odbija grom, doni iz gore v goro. Za hip razsvetli ozračje in zemljo blisk, kratek, rezek. Vihar buči, trga slamnate strehe, lomi veje. Hladen dež udarja, bije, šumi.

Žvižga veter ob oglih raztrganih gorskih bajt. Nekje pod streho tuli pes, živina se oglašča v hlevu.

Skozi raztrgane strehe teče po bajtah, bije na posteljo, na mizo ...

Temna, svinčena, grozna noč! ...

Stara bajtarica Liza se skriva v kotu. Plašno zre v okna. Šipe se drobe. Med dežjem bije toča. Na stropu nastopa voda. Blisk šviga po oknih in Liza vidi povsod plazeče, sključene postave.

Ropot in šum. Liza strmi.

Takrat udari po vratih. Liza ne sliši nič. Samo žvižg nevihte in ropot ledenih zrc ob šipe.

Močnejše udari po vratih. Liza se zdrzne. Vihar lomi vrata! Stopi do vrat. Zunaj utrujen ženski glas. Liza ga spozna. Beračica Ana je. Zjutraj je šla z otrokom mimo bajte proti trgu. Vsi so vedeli, kam je šla. Na sodnijo, da dobi otrok očeta.

Liza pomišlja in molči. Zunaj isti proseč glas. Liza ne sliši. Šum vetra ja zmoti.

Na tla pada skozi strop tudi v veži.

Liza ne odgovarja. Odide v hišo in se potuhne v kot: »Take ženske nosijo nesrečo k hiši! Izprijenka! Ji je treba hoditi sedaj na sodnijo! Tudi Liza je bila nekoč mlada. Boljša je bila, kakor ta izprijenost beraška!«

Grom ni prenehal. Vihar je trgal naprej. Na tleh ob steni luža. Med vrhovi je vršalo, bobnelo, le na vrata ni udarjalo več.

Poplavljena, temna cesta. Jarki so zvrhani. Na cesti sključeno, boreče se telo beračice Ane. V naročju otrok. Dolga je pot iz trga. Beračica drhti, otrok se stiska k njej. Utihnil je.

Ljudje pravijo, da meče beračico božjast.

Tam za klancem je Ravnikov kozolec. Tam bo skrita pred dežjem in viharjem. Toda pot je dolga, predolga za izmučene noge.

Bliski razsvetljujejo cesto. Vihar se zaganja.

Ana je dospela na varno. Vihar sicer piška skozi kozolec, a dobro je. Padla je na kup slame. Premočena je nekoliko tudi slama.

Otrok se je prebudil in zaihtel s slabim glasom. Beračica je onemoglo pritisnila dete nase. Takrat pa jo je stisnilo za srce, dušilo jo je. Napad je prišel. Trga beračica obleko, suva, vzdihuje. Otrok je utrujen zaspal poleg slame.

Vihar je polagoma utihnil, pomirilo se je ozračje. Prikazal se je nebesni krajec in osvetlil zemljo z bledo, umirajočo svetlobo. Bledi trakovi so padali skozi slabo zbite deske, razsvetljevali kozolec.

Otrok ni spal več. Zeblo ga je. V ročicah je držal kose raztrganega sodnjiskega lista.

Beračica je utrujena zaspala.

Na nebu se je smejal krajec.

Francé Z.:

PRAVIJO . . .

Pravijo, da je ljubezen
kakor sonce, moč, pomlad,
da, življenje samo.

O, kako verjel bi rad,
ko čutiti to,
biló bi moji duši dano.

Ljubezen bol je,
težka kakor smrt.
Ljubezen, krik
blodečega v pustinji.

DORICA BOŽJI OTROK

Igra v treh dejanjih.

(Konec.)

Dorica: Kaj naj ti povem?

Marta: Kaj lepega. Povej, kar si si iz šole zapomnila!

Dorica: Tega pa je veliko. Ali je lahko iz verouka?

Marta: Seveda. Prav to sem mislila.

Dorica: Pa ne vem, če bom znala prav povedati. (Se vsede) Torej poslušaj, mamica!

Marta: Saj že poslušam.

Dorica: Hm... Začeti, to je vedno najtežje. Čuj mamica, kaj bi ti naredila, ako bi ti božji angel prinesel pozdrav od Boga samega?

Marta: Pozdrav...?

Dorica: Da, pozdrav! Prav lep pozdrav.

Marta: Zakaj pa vprašuješ?

Dorica: Ker se je Mariji to v resnici zgodilo. Ali se ti ne zdi čudno, da sam Bog sporoča mladi deklici svoje pozdrave...?

Marta: Res, to je nekaj velikega in silno lepega.

Dorica: Kajneda? — Vidiš, in potem sem mislila, da je bilo čisto prav, ako v Betlehemu Marije in Jožefa niso sprejeli na stanovanje.

Marta: Kako pa to misliš?

Dorica: To bi ne bila nikaka prava božična noč. Da bi bil Kristus rojen v mestu in še v gostilni...? Ne, to ni šlo.

Marta: Menda imaš prav... Ali še kaj več?

Dorica: Ko sama zase premišlujem, vem še mnogo drugega. Pa ne morem povedati. Veš, zadnjič sem nekoč iskala novo svetopisemsko priliko.

Marta: Kako pa si si to predstavljala?

Dorica: Tolikokrat sem brala, kako je Kristus rekel: Nebeško kraljestvo je podobno temu in onemu; biseru, zakladu, mreži, kvasu in tolikim drugim stvarim. Pa sem še jaz hotela najti kakšno primer. In sem si mislila: Čemu bi bilo božje kraljestvo še podobno?

Marta: No, ali si kaj našla?

Dorica: Nič posebnega. Je pretežko. (Nekoliko pomisli). Kaj misliš, mamica, ali bi to šlo: Nebeško kraljestvo je podobno rožnemu grmu. Od daleč je tako lep, če pa hočeš odtrgati z njega rožo za sebe, pa se ti zasadi trn v roko. In to boli, kri teče.

Marta: To bi pomenilo, da je kraljestvo božje lepo, ako ga gledamo od daleč. Ako ga pa živimo, se prikažejo težave. In trpimo.

Dorica: Tako, da, tako sem mislila. Ali misliš, da bi to šlo?

Marta: Mogoče. Ti boš morala iti za misijonarko, Dorica.

Dorica: Res? Tudi na to sem že mislila.

Marta: Ne, ne, ne. Pustiva to. Povej še kaj drugega!

Dorica: Dobro, pa bom še. Ali se ti ne zdi, mamica da vsi skupaj ne znamo prav moliti?

Marta: Da bi ne znali, misliš?

Dorica: Vse preveč se mučimo s svojimi majhnimi prošnjami. Samo beračimo.

Marta: Kako pa bi morali, Dorica?

Dorica: Vse Bogu prepuščati. Samo njegovo voljo iskati in nič drugega. Jaz že dolgo nisem za nič posebnega prosila.

Marta: (začudeno): Tudi za mojo srečo ne?

Dorica: Saj Bog ve, da si ničesar bolj ne želim kakor to. In ako ve, je to dovolj.

Marta: Menda je to že molitev, Dorica.

Dorica: Vem, da je. Samo, da ni posebna, vsiljiva prošnja, ker je Bogu vse prepuščeno.

Marta: Ali bi molila zame, če bi morala jaz kmalu umreti?

Dorica: Gotovo bi se te vedno spominjala.

Marta: In bi prosila zame, da me Bog reši iz vic?

Dorica: Bog ve, da ti želim vso srečo. Prosila pa mogoče ne bi. Saj bi zaupala v njegovo dobroto. On gotovo ni manj usmiljen kakor sem jaz.... Ako bo videl, da si dobra, bo vedel obenem tudi to, da te imam silno rada, in te bo rešil vsega trpljenja. Tako si mislim.

Marta: Lepo je to. Še kaj povej!

Dorica: Mamica, ali veš, zakaj v resnici hodimo k maši?

Marta: Ker je to zaukazano.

Dorica: Ne, mamica ...

Marta: Potem pa mogoče zato, da se spominjamo Kristusovega trpljenja.

Dorica: To je že več ... Najbolj pa zato, da se ob tem spominu učimo požrtvovalnosti, dobrote in usmiljenja ... In še to povej, mamica, kaj pomenjata kruh in vino? Ne, to moram drugače vprašati. Saj veš, da je hostija iz tisoč in tisoč drobcev pšeničnih zrn narejena. In v kelihu je mnogo mnogo kapljic vina. Kaj naj to pomeni?

Marta: Ne vem. Res ne vem.

Dorica: To pomenja, da smo vsi ljudje, pred Bogom ena sama družina. Vsi enaki; vsi enako majhni; vsi v enem domu in vsi na isti poti. In da moramo biti dobri. Da moramo biti blizu, prav blizu skupaj. In to, ali veš to, zakaj vsak prosi »za naš vsakdanji kruh«. Zakaj ne rečemo: Daj meni?

Marta: Menda zopet zato, ker smo vsi ena družina. In da Bog daje vsem.

Dorica: To bi rada nekoč na ulici povedala gospodom, ki imajo tovarne, rudnike, banke in hiše. In gospem, ki svoje kužke v dragocene plašče oblačijo, svojim služkinjam pa plačo odtrgujejo ...

Marta: To je nevarno povedati.

Dorica: Jaz bi lahko, ko sem majhna. Nič mi ne bi upali narediti. Resnico pa bi le slišali.

Marta: Če bi se le kaj zapomnili!

(*Milena* pride medtem iz šole).

Milena: Dober dan, mamica. Ali si ti že dolgo doma, Dorica? Jaz sem bila pri Selnikovih. Mama je bolna, pa sem šla z Milko.

Marta: In kako je z njo?

Milena: Slabo, umrla bo. Milka je zelo žalostna.

Marta: To je lepo, da si šla z njo. Vidiš, Milena, Dorica je vso našo hišo prenovila. Tudi ti si sedaj srečnejša, kajne Milena?

Milena: Da srečna sem. In obe vaju imam rada. Dorica, povej kaj! Pesem nam povej! Tako rada bi te slišala.

Dorica: (sedi na majhnem stolu): Pesem! Katero? O deklici z zlato kanglico?

Milena: Da, tisto ...

Dorica (sede in deklamira pesem): Deklica je šla po vodo ...»

Ob koncu pesmi zastor pade.

KONEC.

Današnji številki so priloženi opomini vsem onim, ki do sedaj še niso plačali naročnine. Ker se Vigred vzdržuje samo z naročnino, prosimo, da vsi poravnajo naročnino po priloženi položnici. Prihodnje številke ne bodo več prejeli tisti, ki niso poravnali svoje obveznosti. To sporočamo že sedaj, da ne bo potem nepotrebnih reklamacij.

UPRAVA »VIGREDI«.

DEKLICA

(Nadaljevanje.)

KRIK OSAMELE DEKLICE.

Prijateljca ima ženina. Pomislite! Ni ga iskala in ne čakala, pa je prišel. Druge pa si ga žele in hrepene, borijo se s strastmi, obupavajo v svoji samoti in nerodovitnosti in nič ne pride, kar bi dalo smisla njih življenju. O, kako divje nepravilna je naklonjenost usode!

Zdajle bi se oklenila močnega debela in bi se dvignila ob njem v novo jutro.

Ko se zjutraj zavem na postelji, kriknem v belo jutro. Pozovem dan, naj se umakne moji bedi, moji nerodovitnosti, mojemu odmiranju. Dan pa mi zareže oči in moram gledati. Gledati moram svojo sobico brez življenja, svojo ozko posteljo, stvari, razmetane po mizi in stolih, kot bi jih sinoči v obupu razmetala. Ne vem, čemu naj vstanem. Če vstanem, moram na ulico, kjer so živi, bogati, zadovoljni ljudje. Morala bi mimo in bi povesila oči od sramu od bednosti mojega življenja. Zatemnila bi sobo in bi ležala, dušila solze z rjuho in zaustavila krike z odejo. Zahotelo bi se mi po miru, po silnem miru . . . Prenehala bi misliti, želeti, drhteti, umirila bi se, razkrilila roke in zatajevala udarce srca. Morda bi potem prenehalo biti. Ali pa bi se sprožilo v meni vse zatajevano in bi počila prenapeta struna . . .

— — —

Tako sem sama! Ne vem, komu živim, komu se razcvitam, za koga mislim in čutim. Pripravljajo mi lepo obleko. Ne vem, za koga naj jo oblečem in vendar hrepenim po lepi obleki, hrepenim, pokazati se nekomu kot zala, sveža, moderna. Tako sem sama! Nikamor se nimam osloniti in potopiti svoj žejajoči cvet. Oklenila bi se dreves, visokega, trdega debela, da bi zaječala, da bi se ranila in raztrgala ob ranjeni skorji, da bi ostala samotna kot ranjeno drevo . . .

— — —

Legla sem vznak na posteljo, v velikem loku sem prekrizala roke na čelu in si zakrila oči in silila bolečino, naj bi prodrla . . . Kakor se trn spravlja iz prsta . . . Potem mi je prišlo na misel, za koga ovijam svoje lepe bele roke okoli mirnega čela, za koga zakrivam svoje oči, ki so se ob belem dnevu navzele modrine in se poglobljajo v mraku, za koga brišem svetle solze. Vsa ta znamenja so lepota mladosti, lepota človeka. Kakor bodeče zelenje in cvetje so, če jih nobeden ne sprejema, ne uživa nad njimi, jih ne obožuje, ne ljubi . . . Samo ob sebi se bo osulo tako cvetje. O groza samotne smrti!

— — —

Čemu mi bo moje kipeče telo? Hočem, da bi vzcvetelo in odcvetelo, da bi rodilo sadove. Drevo je krasno v cvetju, kadar pa je polno sadu, nas uteši in osrečuje in vsi se bojimo zanj, se bojimo neviht in viharjev. Ali naj ostanem sama v tej divji samoti, kjer me je strah? Kdo bo dal mojemu življenju zmisel, kdo bo uresničil moje ideje, kdo me bo zastopal v svetu kot svojo mater, kdo bo zaživel iz moje smrti in mi jo olajšal? Strašna samota je v meni. Prišlo bo vanjo nekaj, kar mora priti, mora priti!

V meni gre val čudnega življenja preko vsega in terja svojo strugo. To je val materinstva. Prebudim se in se ugledam v svoji lepoti, belini in bujnosti in začutim nezmysel vsega tega in me je groza svoje lepote, ki bo poteptana ob neuresničenju želja . . . Okienila bi se debela in se privila k ranjeni skorji, da bi zaječala in bi mi skorja ranila grudi, da bi se odprla rana. Spojila bi se z deblom v bedno senco.

Da bi zdajle umrla v divji lepoti svojega polnega življenja! O, to bi bil boj s polnim življenjem! Ničemur se še ni odpovedalo moje življenje. Vsa ogromna bol je v neuresničenju. Neuresničenje je lepota, polnost in bol mojega življenja. Kako bi mogla umreti pred ljudmi? O, zanesite me ven v bogato življenje med ponosna drevesa, da se bo moj krik, moja bol odbijala ob silnih deblih in se vila ob njihov kvišku v vrhove — ali pa k tihim vodam, da bi moj krik nagubal njihov gladino . . .

DEKLICA NA TRGU.

Poslali so me, naj kupim za kuhinjo. Hodim po trgu in kupujem in nič lepega, nič posebnega, nič radostnega ni v meni. Nič ne mislim, kaj bi kupila in za koga. To in to so mi naročili in nič drugega. Hodim samotno mimo stojnic in ogledujem gospodinje in si mislim: kupujejo tako, da ustrezajo svojim možem. — V meni se dvigne nekaj močnega, silnega, nekaj, kar bi me dvignilo in bi tekala kot pastiričica mimo stojnic, ogledovala, pretehtavala. Moja tehtnica bi bila: to je vseč mojemu možu. Veselo bi se ustavila tam, kramljala z ljudmi, ki so tako dobri in srečni in uvidni, da imajo nekaj za mojega moža. O, smejali bi se ljudje od dobre volje, če bi jaz kupovala za mojega moža.

Šla bi po vsem trgu. Oklenila bi s prsti lepo zelnato glavico, jo spravila v torbico ali košarico in začutila bi ob topli izber, kot bi me potrepljal po rami s smejočimi se očmi. Šla bi dalje: paradižnikov za moža. Meni niso vseč, toda njemu in jaz kupujem zanj. Oklenem se drobnih paradižnikov in zdijo se mi gladki, mili, ljubki, kot je mila mehka roka, ki mi poboža lice. O, tudi zame so paradižniki lepi in mili in drobni, kakor zanj . . . Žabic ne je, ribic noče. O, meni pa se zahoče ribic! Gledam jih postrani, milo, zapeljivo. On pa jih ne mara. O, saj jih tudi jaz ne maram! In že bežim pred svojimi željami. Še nekaj sadja zanj. Tako hrepeni po sadju, da me bo poljubil, ko mu ga prinesem. In če bo še dobro, o, kar nastavila bi mu lice!

Zdrznem se ob zadnji stojnici, zavem se sama sebe in hitim nazaj, da nakupim, kar mi je naročenega. Hitro bo storjeno, samo par minut . . . Nič ne bom mislila, kaj in kako in za koga . . . Hitim med stojnicami in bežim pred svojimi mislimi.

PRELOM.

V meni je moč novega življenja. V meni je zbranih sil za prelom s svetom. Morem zavreči sebe, da prebudim novo življenje v sebi. Če se protivi ves svet, če me pahnejo na cesto in me zavržejo, v meni je moč novega življenja . . . In če pozabim na vse zakone in na ves svet in nasitim sebe, kdo mi more pljuniti v obraz? Ali gre kdo preko svoje lakote in žeje k tuji? . . . Mene pa je žežalo po novem življenju.

Potem sem prišla pred sodnika in sem sedela tam, kjer zločinci, kjer tatovi,

kjer ubijalci, kjer tisti, ki jemljejo življenje. Tam sem sedela, jaz, ki sem dala svetu novega življenja, jaz, mati . . . Sodnik je bil visok, stasit, strog. Lahko bi bil moj oče . . . Ali pa bi bila jaz njegova mati. Zdaj ko je v meni materinska ljubezen in moč, bi mogla biti vsemu svetu mati. Sivolasemu starčku, ki me ogleduje, bi mogla biti mati . . . Poglejte, svojo mater bodo sodili, ker je dala življenje, ker je ljubila . . .

Poglejte, čudo, na očeta pa pozabim. Tudi je prišel. Mlad fant smejočih se oči in poln lahkomiselnega življenja. Sodnik ga ljubeznivo sprejme in poravna njegovo mladeniško zadrego. To je tisti, ki naj bi bil oče mojemu detetu. Kar nič lepo me več ne pozna. Zdaj sem drugačna. V meni se je dvignil ponos. To je ponos matere. Sodnik ga izprašuje. Njemu je nerodno, toda zakon ga ščiti, zakon ščiti njegov mladeniški prestop . . . Ponudi mi nekako svoto . . . Smešni so vsi ti možje. Neko vsoto silijo za otroka. Mislijo, da so sami zrasli ob taki svoti, da so zrasli ob denarju, da so samo jedli in pili in se zavijali v cunje . . . Kaj meni vsota za otroka! Šla bom v službo in bo dete jedlo in pilo. Jaz terjam za otroka očetovske ljubezni, terjam njegove palice, njegove razsodnosti . . . Sodnik se mi smeje. Njemu se zdi smešna moja zahteva. Kako naj mlad fant pusti zaradi neznatnega otroka svojo lepo bodočnost? . . . Končali so . . . roko mi ponuja tisti mladi oproščenec. Kako je smešen, kot da bi bilo kaj med nama, kot da ne ve, da sem vsa v otroku in ob njem, da sem brezčutna tudi zanj, da bi mogla le ob otrokovi podobnosti začutiti njega . . . Kaj mi bo ta hladna roka, ta pogled . . . Začutim samo, da je nekdo moje dete udaril. Udaril ga je zelo, tako da je zajokalo. V meni se je dvignilo maščevanje in sem hotela planiti za njim ali mu pljuniti v obraz . . . Toda, dete ljubo, dete moje, vsa sem tvoja, samo jaz sem tvoja in ti si samo moje; nič ne bova delila ljubezni, sama vase se bova zaprla, srce v srce, oko v oko in bova vse pozabila . . .

Prišla sem s sodišča, detece moje! Jaz, mati, sem bila sojena in poizkušali so me žaliti in zapisali so me na bele papirje in roko so mi ponujali . . . Ko boš veliko, dete, se boš maščevalo. Povej, kako se boš! Ali boš sodilo očeta? Nikar! Pozabi, da imaš očeta! Bodi samo moje . . .

Glej, če bo v tebi rast tvoje matere, boš poštenjak. Pomisli, dete neumno, zato, ker sem jim dala poštenjaka, ker sem dala ljudem človeka, so me klicali pred sodišče in so me prazno in osramočeno odslovili. Ti pa boš poštenjak in boš zrastel nad svojega očeta in bo majhen ob tebi in tudi drugi bodo majhni ob tebi, tudi tisti sodnik, ki me je ogovarjal, čeprav bi mu mogla biti mati.

Tvoja mati sem, detece in za vse ljudi sem mati. V meni je zamrlo drugo življenje . . .

Ljudje me postrani gledajo. Povej, ali naj jih sovražim? Toda, dete, saj veš, da sem vsem mati. Morda boš ti moglo sovražiti. O ne, kako bo to mogoče, če ti bom dala samo ljubezni, večne ljubezni, jaz, mati tvoja in mati pred vsem svetom.

PRODANA.

Zdaj sem prodana, sem zaigrala. Puste me v miru, v čudnem miru me puste, jaz pa bi zakričala, da bi me krik zadušil. Primite ga, tatu moje sreče!

Nobeden ne gane prsta, zaznamovali so me, on pa hodi po cestah in išče mladih deklic. Če bi tožila, bi se mi smejala.

Obsojajo tatove ... Bogat človek in lepa deklica. Tat pride in smukne v hišo in krade. Tudi on je prišel in me je omamil s svojimi strastmi in me okradel. Nobeden se ne bo zganil ...

Moje življenje je uničeno, je zaznamenovano, je ubito ...

Pijanca sodijo, ker je ubil življenje ... Kmeta sodijo, ker je v divji jezi zabodel z vilami življenje ... Atentatorja sodijo, ker je v blaznem fanatizmu ubil življenje ... On pa je razsodno in prevdarno pretrgal nit mojega življenja in se je še naslajal ob meni — uničeni in ga ne bodo sodili ...

Strašna krivica tišči k tlom moje življenje. O, ljudje, zakaj niste vsaj iz usmilenja pripravili smrtne kazni zame in me odrešili? Vsi me pustite v miru ...

(Dalje prihodnjič.)

Ana Galetova:

»KRESNA«

Kot težka skrb nad trnjevo zemljo
so v temnem loku sklonjena nebesa
in kot trepalka božjega očesa
se sveti lunin soj v temo.

V dolini vriskajo ljudje,
po gorah že gore kresovi,
po praproti diše domovi,
človeka vabijo steze.

In grem.
Po mejah ptički govore,
kresnice v zraku mežikajo,
marjete v travi jezikajo:
Ja, ja, ja, ja, ne, ne!

In danes nima konca pot
in moja žalost ne imena.
Brez praprotnega sem semena
vsa sama sredi teh lepot.

Beloglavec - Krajnc Draga:

POLETNI DEŽ

Kaplje težke s tihim zvokom padajo
v temne rože, v sladko cvetje belo;
padajo ko biseri kristalni ...
Se je srce poletja razbolelo?
Vonj opojni se iz zemlje dviga
kvišku kakor tenčica kadila.
Pala bi v objem cvetočih grmov,
bisere iz čaš dehtečih jim izpala
ter v razkošni blaženosti
splavala ko sladki vonj poletja
kvišku, kvišku! O, kako teže me spone!
V zemljo me kujejo ko zla zakletja.

Vsem naročnicam in naročnikom, čitateljicam in čitateljem Vigredi vljudno sporočamo, da izide 15. julija dvojna številka našega lista za julij in avgust, kakor je to navada tudi pri drugih listih. To sporočamo vnaprej, da ne bodo naročnice avgustove številke reklamirale.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA VIGREDI.

POJDMO NA ŠTAJERSKO

Po dolgem moledovanju in prošnjah mi je končno obljubil brat, da me vzame letošnji dopust s seboj na »potovanje« preko Kamniških planin na Štajersko. Dopovedovala sem mu in ga prepričevala, da mu bo samemu dolgčas, toliko časa, da sem prodrla. »Ampak, če mi opešaš, na sredi ceste te pustim, to si zapomni!«

Od tedaj sem štela dneve in ure in prav nič drugega nisem mislila, kakor na počitnice. V mislih sem vsak večer naštevala, kaj vzameva s seboj, da nama bo udobneje. Po končanih pripravah sem omenila, da bi vzela s seboj tudi toplo odejo, za kar mi je bilo takoj žal. »Razvajenka, če misliš o sv. Jakobu zmrzniti, pa raje doma ostani!«

Molče sem to prenesla, kar ni moja navada. Tolažila sem se s tem, da že pridem na svoj račun, morda prav kmalu.

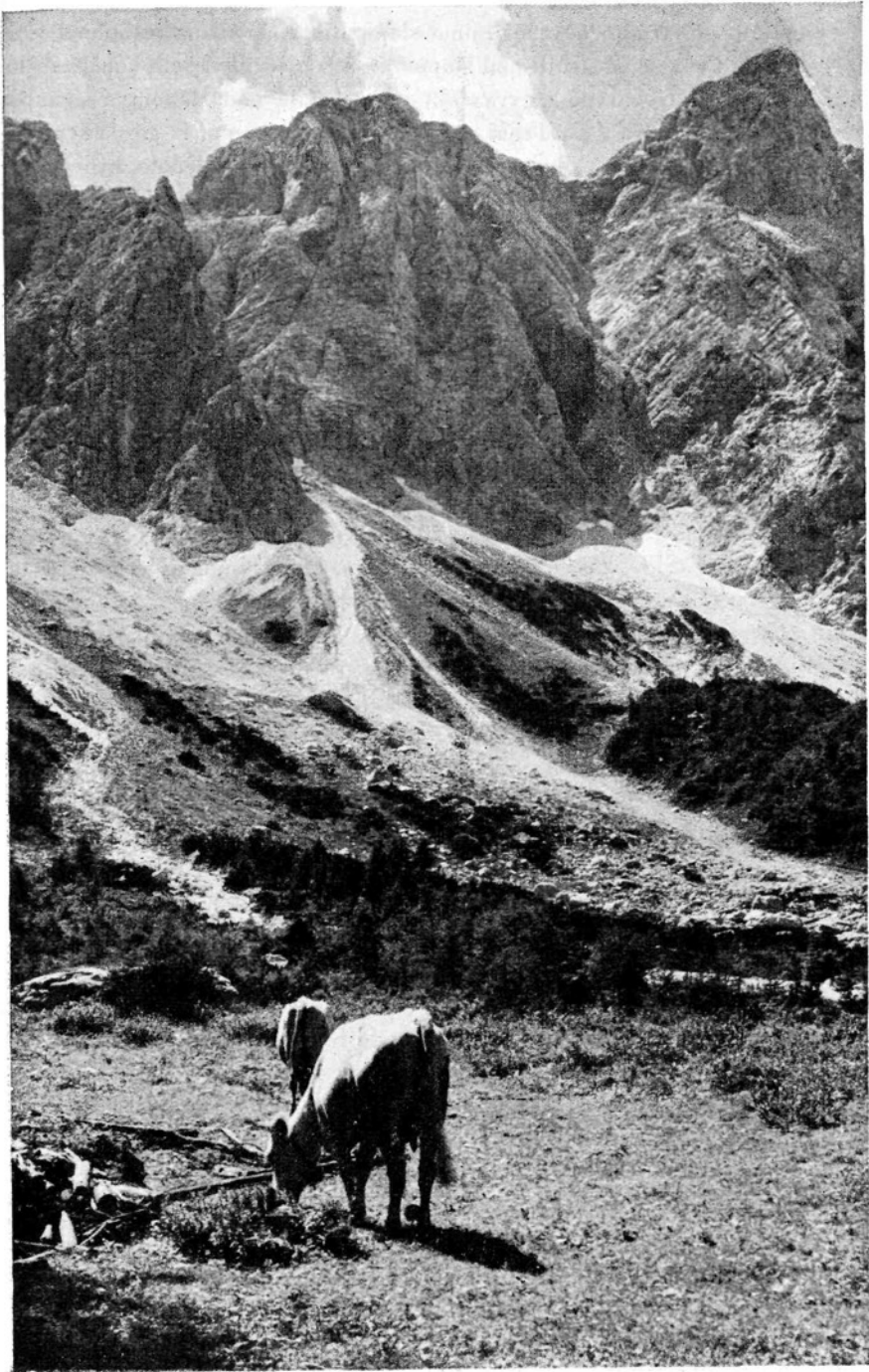
V nedeljo popoldne sva oprtala dobro založene nahrbtnike in »kamniški ekspres« naju je potegnil do zadnje postaje, odkoder sva v dveh in pol urah dospela v Kamniško Bistrico, kjer sva prenočila.

V ponedeljek zjutraj sva v megli, vendar dobre volje in sijajno razpoložena odrinila na Kamniško sedlo. Zdaj se nama je pa vreme postavilo po robu. Dež in meglene koprene, ki so se neprijazno vlekli preko Sedla na kranjsko stran, so nama zapirale razgled na vse strani. Dobre volje pa le nisva izgubila. Po prvem poizkusu doseči vrh Brane, sva se morala pred vetrom in dežjem vrniti v Kočo na Sedlu.

Ob 11h so se megle razpršile in zopet sva poizkusila srečo, ki nama je zdaj pokazala prijaznejši obraz. Dosegla sva vrh Brane brez posebnega truda. Tu se nama je odprl krasen razgled po Savinjskih Alpah, Kamniških planinah in Logarski dolini, ki je tiha in spokojna ležala pred nama. Na jugu je v daljavi ležala bela Ljubljana, skrivnostno ovita v rahlo meglo. V nemem občudovanju sva stala in gledala vso to lepoto božjega stvarstva. In najine lepote žejne oči so s slastjo pile vso to krasoto naše prelepe slovenske zemlje. Iz tega občudovanja naju je zdramil hud veter in kmalu sva bežala pred dežjem in meglo v varno zavetje Kamniške kočice. Tu sva si naročila skromno kosilo, ker sva morala varčevati, da nama ne bi finančni minister odpovedal pred ciljem.

Po kosilu se je vreme spet premislilo. Planjava, ki naju je pričakovala, deloma še zasnežena, se je zasvetila v sončnih žarkih, ki so se odbijali od belih snežišč, da je bolelo v očeh. Po zadelanem potu skozi Sukalnik sva preko snežišč utirala stopinje in v dveh urah sva dosegla vrh Planjave. Tu sva zopet imela krasen razgled. Bližnja Ojstrica se je zasnežena svetila v soncu kakor posuta z biseri in ponosna zrla na svoje sosede. Ujela sva jo na fotografsko ploščo in se nama je prav dobro posrečila.

Vrnila sva se preko Sedla na Okrešelj, kamor sva dospela precej utrujena. Tu naju je sprejel v svoje okrilje Frischaufov dom, ki stoji na prijazni planinici nad romantičnim slapom Rinke. Zdi se, kakor da je varovanec mogočnih gorskih velikanov, ki ga ljubeče obkrožajo. Mrzla gora, Rinka, Turska gora, Brana, Planjava in Ojstrica nemo zro pred se, živa nasprotja tihe Logarske doline. V Domu sva prenočila in se pripravila za nadaljno pot.

Z Okrešlja.

Foto Janko Skerlep.

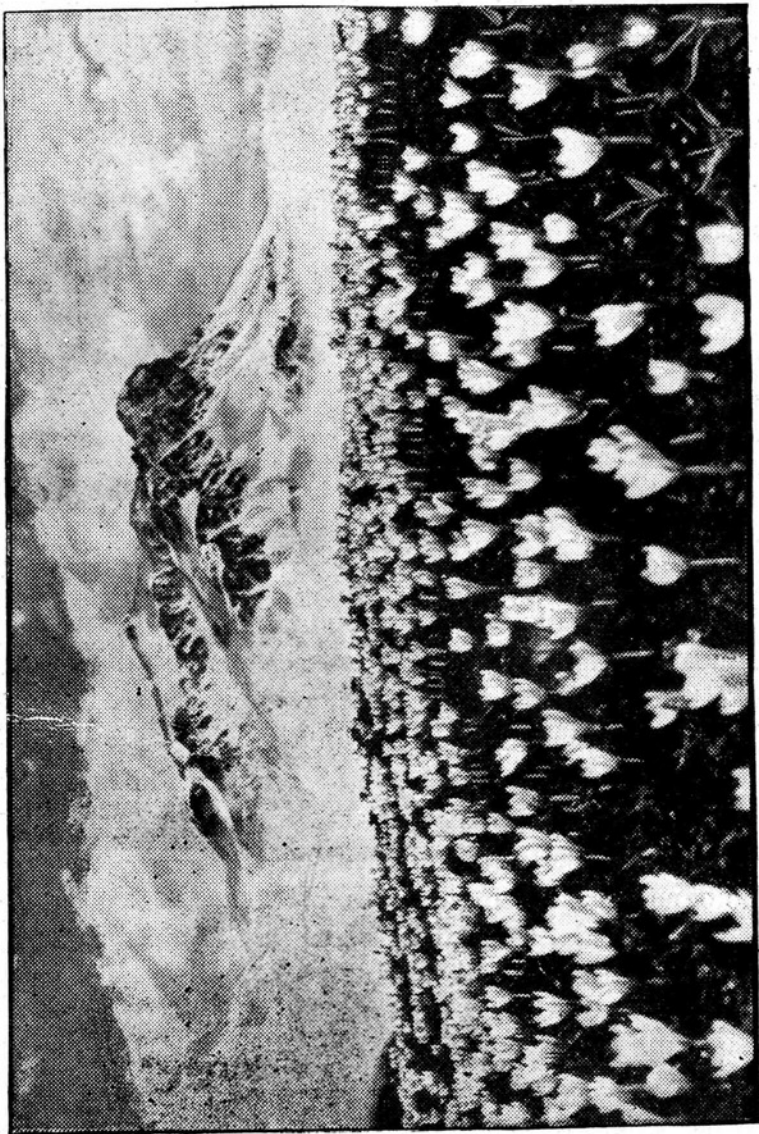
Krasno jutro nama je Bog pripravil naslednji dan, kakršnega je mogoče doživeti samo v planinah. Sonce je z vso razkošnostjo obsevalo glave gorskih velikanov, ko sva odhajala po strmini navzdol mimo slapu Rinke, ki nama je hobnel jutranji pozdrav. Sončni žarki so se strnili nad slapom in se v tisočih vodnih kapljicah lomili ter pričarali očem živobarvno mavrico, ki se je bočila nad slapom. Še en pogled ter pozdrav in utonila sva v gozdu, ki nama je zakril to lepoto. Iz gozda sva dospela v Logarsko dolino. Hodila sva kakor v sanjah, občudovaje vso lepoto, ki je tu nagromadena. Po zahodni strani doline se vije suha kamenita struga, po kateri drvi voda spomladi in ob velikem deževju. Na desni te pozdravlja veličastna Ojstrica, vzpenja joča se pod nebo, ki jo Škrbina loči od Krofličke, na južni strani pa jo Škarje vežejo s Planjavo. Ti molčeči velikani napravljajo vtis mogočnih stražarjev, ki brez besed zro na zemljo pod seboj in glasno pričajo o mogočnosti Stvarnika, vabeč prijazno človeške otroke v svoja skalnata kraljestva. Še par fotografskih posnetkov in molče sva zapustila ta zemeljski raj.

Zvonovi so zvonili angelski pozdrav, ko sva prispela v Solčavo. Tu sva si poiskala primeren prostor ob Savinji, kjer sva se v senci odpočila in okrepčala. Ko sva se dobro podprla, sva nadaljevala pot ob Savinji mimo znamenite »Igle« v Luče. Od tu sva krenila s ceste na Raduho (2065), ki pa ni posebno obiskana. Ostala sva v opuščeni koči SPD, kakih 200 m pod vrhom. Poslužujejo se je le redki turisti, največ pa lovci. Lesen pograd, na njem nekaj zdrobljene slame, polomljena miza in dvoje klopi, to je ves inventar tega »hotela«. Podpisi na lesenih stenah pričajo, da so obiskovalci večinoma Zagrebčani, ki tu ovekovečijo svoje risarske talente. Predno sva si pripravila večerjo, sva morala popraviti mizo, ker se je prav sumljivo majala.

Večer je bil krasen. Krasno nebo nad nama, zvezdice tako blizu, da bi jih lahko dosegla z roko. Iz dolin se je čulo večerno zvonjenje. Dolgo sva sedela na pragu kočee in gledala v dolino, kjer so se prižigale in ugašale svetle luči. Tudi v moji duši so se prižigale lučke spomina na vse moje drage domače in znance. Vsakemu mal prostorček v knjigi spominov in želela sem, da bi bili vsi nocoj tukaj, in skupaj uživali lepoto božjega večera. Ob tako veličastnem prizoru zahajajočega sonca, se mi nehote zbudi v duši molitev občudovanja in globoke vere. Tu gori se vse bolj živo zavedam svoje nemoči. Zdi se, da so se nebesa sklonila k meni in dala čutiti nekoliko miru duši, ki ga je željna bolj kot telo hrane. Večerni hlad je zavel preko vrhov in počasi sva pričela spreminjati obednico v spalnico. Pripravila sva si ležišče na slami in uredila po koči. Zdaj pa kako zapreti vrata? Treba je bilo namreč vrata vzdigniti od zunanje strani, da so se znotraj mogla zapahnuti. Zato je ostal brat zunaj, da sva vrata dobro zaprla, potem pa je skozi lino v steni zlezal v kočee. Dobro da je bolj suh in dolg, sicer ne vem, kako bi šlo. — Čez čelo križ in lahko noč.

Ponoči se je zelo shladilo. Ker me je pričelo zebsti nisem mogla spati in sem le malo dremala. Čula sem, kako se je brat v spanju premetaval in zastokal: »Uh, kako me zebe, ko bi vsaj odejo imela s seboj!« Na mojo pripombo »razvajenec, kar zmrzni«, je previdno molčal. Jezen je vstal in odprl vrata na prosto. Sončna svetloba poletnega jutra se je v gostih pramenih vsula v kočee in svež jutranji zrak je napolnil ves prostor. Odšla sva k studencu in si uredila vsak svojo toaleto. Pripominjam, da je imel brat vsako jutro več dela s svojo osebo, kakor jaz ves teden skupaj.

Nato je brat odšel na vrh Raduhe in mi obljubil, da bo v eni in pol uri že nazaj, pa je hodil tri polne ure. Sploh je on take vrste tič, ki se zelo rad zmoti pri določanju razdalje in časa. Ves ta čas sem ležala na trati pred kočjo in se sončila. Planinska flora je tu tako bujna, da ne moreš mimo, ne da bi se ustavil. Posebno murke so tu res lepe. Tu najdeš toliko raznobarnih cvetov v vseh nijansah in se ti zdi, da gledaš raztrgano mavrico posuto po zelenem prtju. Utrgala sva par murk in odhitela čez Loko planino v dolino. Dobro uro pred Ljubnim sva po raztrganih grapah dospela na glavno cesto. Od tu sva jo tri ure trdo in prašno merila do Mozirja.

Pozna pomlad v planinah.

Tu me je brat opozoril na hmelj, ki ga v Savinjski dolini mnogo sadijo. Začudena pogledam in o pravem času sem se še ugriznila v jezik. Mislila sem, da je fižol, kateremu je od daleč zelo podoben. Tega pa nisem upoštevala, da v juliju

fižol še ne raste tako visoko. Priznam pa tudi, da sem imela v prirodoopisju komaj zadostno, ker nisem razločevala pelina od rožmarina. To je pač precej usodno, če se človek v poznejšem življenju tako zmoti, četudi pelin največkrat kmalu sledi rožmarinu. Zdaj razumem, zakaj nas je učiteljica tako natančno učila razločevati rastline. Morda se je tudi njej pripetilo kdaj kaj takega.

V Mozirje sva prispela po stranski cesti skozi Nazarje, kjer sva si ogledala frančiškansko cerkev. Vsa trudna in prašna sva komaj lezla po strmih stopnicah k cerkvi na griček. Nikoli ne bom pozabila, kako se je brat jezil name, češ, da sem ga jaz spravila sem gor, ko ga že tako dovolj noge bolijo: »Saj greš lahko v Ljubljani v frančiškansko cerkev, pa boš isto videla kakor tukaj«, je godrnjal. Pa sva se kmalu pobotala.

V Mozirju nama je postrežljiva Dobelškova mama pripravila prav izdatno večerjo in mehko ležišče. Po večerji sva si privoščila tudi polič sladkega jabolčnika na zdravje vseh poštenih »vandrovcov«. Ponoči so se odprle zatvornice neba in dež je lil kakor za stavo. Proti jutru se je zvedrilo in posloвила sva se od gostoljubne Dobelškove hiše.

(Dalje prihodnjič.)

Venceslav Winkler:

HIŠA V GRAPI

Povest.

(Nadaljevanje.)

Malo pred prazniki se je nenadoma prikazal v Grapo Matevž. Ustavil se je doma, a ga ni vzdržalo, kmalu se je obrnil k Petronovim. Marjetka ni videla, kdaj je prišel, sprejela sta ga Tonče in Petron.

»Fant, ti še zmeraj manjka zemlje?« je bil stari nekako dobre volje. Zdelo se mu je, da je tisto, kar so imeli z Matevžem že nekje strašno daleč, zdaj raste pred Marjetko čisto drug svet.

Matevž je razumel vprašanje, niti sesti ni hotel, trdo je hodil od vrat do okna, stiskal ustnice in strmel v tla. Da, zemlje mu manjka, to je edina napaka tega sveta. Samo toliko da bi je imel, da bi lahko živel. Gnožil bi jo, obdeloval kot nihče drugi. Toda nekje tiči napaka. Tole je na primer gotovo narobe: Andrej Gornikov bo imel zemlje nič koliko, a ne mara zanjo. Pač, govori že sem in tja, lepo se mu zdi kmetovanje, za delo pa ne prime.

»Narobe je nekaj,« se je oglasil v Matevževe misli še Tonče.

»Pustita,« se je smejal stari. »Že spet začenjata. Sveta ne bosta popravila. Kaj se repenčita, ko je pa vse tako urejeno, da se ne da premekniti.«

Fanta sta molčala. Saj se res ne da premkniti. Vsakemu je od-
kazan kos sveta: živi! Saj . . .

»Pa bi vendar, pa bi vendar . . .«

Neka nerazumljiva misel raste v njima. Sunkoma jo tlačita,
a se ne da pregnati. Vražja misel, človek ne ve, kam bi z njo, pov-
sod mu je v napotje.

»Izpremenilo bi se, izpremenilo . . .«

Nejasno spoznanje se dviga iz mraka. Matevžu se zdi, da je
zadosti močan, Tonče še okleva.

»Pamet, pamet!« brunda Petron za pečjo.

Fanta žalostno vzdihneta. No, seveda, proti temu se ni mogoče
upirati. Nekoč se bo pa vendarle izpremenilo, saj se mora.

Matevž je skoraj pozabil na Marjetko. Debelo uro je presedel
v hiši in ni vedel, po kaj je prav za prav prišel. Potem je vseeno
vprašal: »Kje pa je Marjetka?«

Tonče je pokazal v kuhinjo. Matevž se je trpko nasmehnil,
vendar je stopil k njej. Našel jo je pri šivanju.

»No, pridna si,« je re-
kel zamolklo in se postavil k
oknu. »Saj se pa tudi moraš
pripraviti, če boš šla h Gorni-
kovim.«

In bušil je v nerazum-
ljiv smeh.

Marjetko je zbolelo,
užaljena se je dvignila in ga
sovražno pogledala.

»Kaj se smeješ?«

Matevž se je zresnil, na-
to pa rezko nadaljeval:

»Kar tako najbrž ne.
Spomnil sem se, koliko de-
klet je že šivalo balo, ko so
mislile na Andreja.«

Marjetka je vsa rdeča
zastrmela vanj, naslonila se
je na mizo, vse telo ji je tre-
petalo in z vso muko je spravi-
vila iz grla:

MOJA ZVEZDA . . .

Dušica — Tilka Lamprechtova

† *aprila 1934*

v Dobu na Koroškem.

Razbolela se je v meni duša vsa
od neizmerne — skrivnostnega gorja.
V temnih dneh mi volja hira —
in nada slednja mi umira.
V boli nemi mi srce drhti,
po rešitvi hrepeni.
A rešitve — zame ni!
Pač — v daljavi zvezda mi žari
in upanje se v njej blesti!
Nebrojno zvezd je že na nebu zažarelo,
v temoto moje noči jasno zablestelo.
V neskončnosti vsemirja izginile so vse.
Edino ena zvesta mi ostala je!
Edino ene ni požrla temna noč
in to edino zvezdo zroč
šepeče duša v kljub bolesti:
»Prijatelj — moj prijatelj zvesti!«

»Ti . . . ti! . . .«

Fant se je naslonil na okno, popravil si nekoliko klobuk, ozrl se mimogrede po sneženih gričih ter mrzlo omenil:

»Kaj bi rada?«

»Lažeš!« je bruhnilo iz dekleta.

Matevž se je zganil, rdečica ga je oblila, še bolj je stisnil ustnice ter siknil:

»Naj pa! Saj se bo izkazalo!«

Stala je s širokoodprtimi očmi pred mizo, drhtela je od nečesa grenkega, dolgo je strmela v fanta, nazadnje so jo oblile solze.

»Ti si hudoben!« je izjecljala in se zrušila za mizo.

»Nikogar še nisem varal!« je poudaril fant ter s trdimi koraki odšel. Pri vratih ga je prijelo, da bi se obrnil, a ni zmogel. Nekaj ga je speklo v očeh, opotekel se je v hišo ter sedel k peči.

Dolgo so molčali. Petron in sin sta slutila, da se je nekaj zgodilo. Poleg tega je bil Tonče v letih, ko začne človek resno premišljevati, kako bo živel.

»Zemlje manjka«, je dejal tudi zdaj kar nenadoma. »Tu je napaka, ki nas bo pogubila.«

Matevž ga je začuden pogledal, kmalu potem se je pa poslovil. Zdelo se mu je, da bi se vse uredilo, če bi Marjetka hotela. Zdaj je seveda že prepozno. Mogoče pa misli Andrej to pot resno, Bog ve. Potem je seveda vse razumljivo, prva bo, ki si je znala pomagati iz Grape. Saj za tako stvar ni treba kakšne posebne ljubezni. Sam sebi se čudi, kako, da o vsem premišljuje tako mirno. Prve dni, ko je izvedel o vsem, ga je sicer bolelo, zdelo se mu je, da se mu Andrej ves čas posmehuje. Vse noči ni mogel spati. Počasi je pa prešlo, ostala je v njem neka trpkost, ki noče in noče splahneti. Zdaj pa zdaj blisne v njem misel, da si je za vsem tem predstavljal prav za prav nekaj drugega. Kaj ni ves čas mislil samo na zemljo?

»Ah!« zamahne z rokami in hiti čez breg.

Grapar ne more pozabiti na zemljo. Zemlje manjka. Marjetka je bo imela odslej zadosti.

Nekaj ga sili k smehu.

Ko se pa na cesti ozre in vidi tri graparske hiše, se spet zbudi v njem prikrita bolečina. S pridušeno kletvijo se obrne proti Poljani, a sredi pota krene v hribe.

Komaj do polnoči pride do Gornikovih . . .

Zgodilo se je, da je osupnila vsa fara.

»Pa tak gruntar!« so majali ljudje z glavami.

»Za dekle jo bo imel, ne za ženo!«

»Pa gospodinja! Kam je vrgel oči!«

Andrej se je pa smejal in žvižgal. Stari Gornik je molčal. Kaj so ljudje vedeli, kako je treba.

Ko je Matevž za trdno zvedel, da se bo zgodilo, kar so ljudje govorili, je stopil pred gospodarja:

»Torej pojdem!«

»Res?«

Gornik se je zganil. Tisoč misli mu je blisknilo skozi glavo. Da, težko bi mu bilo. Človek ne more vsega prenesti. Pa drugače kako bo? In zaradi tiste njive nad Grapo?

Matevž je mislil, da prav za prav zdaj ničesar več ne potrebuje, ker pa je zemlja le nekaj vredna in bo najbrže moral vseeno živeti, je ponudbo sprejel.

»Nekaj odslužim, nekaj plačam,« je rekel.

»Seveda,« je bil gospodar čudno mehek, »saj se bova še domenila.«

Z novim pogumom v srcu se je napotil čez teden dni domov. Oče in mati sta ga molče sprejela, niti z besedico nista omenila ničesar, le, ko je povedal, da se ne vrne več na Poljano, je mati zastokala:

»Lačen boš!«

Sin je odkimal.

»Delal bom. Kos njive sem si izprosil, saj sem vsega vajen.«

Oče mu je pritrdil:

»Čemu bi se pehal po svetu? Delati je treba!«

Tudi pri Petronovih so zvedeli, da se je vrnil. Tonče je izzivalno razlagal doma, kaj vse misli Matevž še napraviti. Pripovedoval je z neko razigranostjo. Razločno so čutili, da misli dražiti Marjetko. Petron ga je zdaj pa zdaj pohlevno zavrnil, sin pa je rastle in sem pa tja udaril po mizi, da je potrdil lepe besede.

Marjetka se je smehljala. Tako daleč od nje je bilo že vse to graparsko življenje, da v še tako ostri besedi ni čutila več grobosti, štela je dneve in bila je srečna.

Očetu je bilo nerodno. Sredi zime je pritisnilo sonce, južni vetrovi so zalili dolino, sneg je izginil. Starec je motovilil okoli hleva, godrnjal nekaj o semnju, a zmeraj ga je prehitel Tonče in odločno poudaril:

»Ničesar ne bomo prodajali.«

»Fant, kaj ti veš?« se je razhudil Petron.

»Ničesar!« je trdovratno kljuboval sin. »Ali se sploh splača trapati po blatu v Loški potok? In zdaj, ko je vse tako pod ceno!«

Starec je nekaj časa drsal okoli hiše, nato se je ustavil pred sinom in trepetajoče vprašal:

»Fant, kdo je prav za prav gospodar?«

Tonče je zardel, povetil je glavo in se obrnil. Seveda, oče že ve, čemu bi šel na semenj. Niti kovača bi ne prinesel k hiši. Dva jurja za strica Janeza sta že šla, zdaj bo šel še sivec in Bog ve, kaj še vse. Taka poroka požre pol hiše. Neka jeza se je dvignila v njem. Marjetka bo odnesla, kar se bo dalo, breme bodo pa naložili nanj, da se bo mučil do smrti.

»Prekleti Gorniček!« je kipel, ko je sekal drva.

Gorniček se ga pa ni prav nič bal, mirno je prihajal v hišo in se vračal, kadar je hotel.

Nekoč sta ga vendarle ustavili tik nad Grapo dve senci.

»Kdo sta!« je zakričal v temo. Stala sta v kopnini nad stezo. Hotel je stopiti bliže, a sta mu prišla naproti.

»Vraga, kaj pa mi hočeta?« je osupnil.

»Ti,« je dejal počasi in premišljeno Matevž, »ponoči mi ne hodi tod!«

»Ponoči ne hodi!« je grozeče potrdil Tonče.

Andrej je začudeno gledal, ter dejal:

»Od kdaj pa taka navada? Saj ti si Marjetkin brat!«

Molče sta stala pred njim. Zdelo se mu je, da sta neznansko velika, da zakrivata vso Grapo in še hribe tam zadaj. Ni mogel razumeti vsega.

»Ponoči ne hodi tod!« je zamolklo ponovil Matevž, prijel Tončeta za ramena in sta izginila v bregu.

Dolgo je strmel za njima . . .

Hotel je o tem povedati Marjetki, a komaj je začel, se je dekletko streslo, naslonilo se nanj in zaječalo:

»Andrej, tako se bojim . . .«

Prenehal je in jo je začel tolažiti.

Bal se je tudi sam, zato ni prihajal več ponoči, še podnevi ga včasih ni bilo.

Tonče je to opazil in se je zlobno smehljajal.

*

Marjetka ni čutila nikake krivde. V premišljevanju ni šla do malenkosti, vse, kar se ji je zgodilo, ji je bilo čisto preprosto in razumljivo, čemu se torej Matevž razburja? Vsakdo si mora sam poiskati pot. Zase se ni bala, le za Andreja. V bratovih in Matevževih očeh je videla polno ognja. Bog ne daj, da bi kdaj izbruhnilo!

Pa čas je tekel in Tonče in Matevž sta se umaknila. Andrej je nemoteno prihajal v Grapo in fanta nista vedela, kako in kaj so pripravljali za veseli dan.

Tudi povabili so ju. Tonče je nekaj časa premišljeval, Matevž je odločno odklonil.

»Če ti ne, tudi jaz ne«, je rekel Tonče.

Marjetka je osupnila. Od brata se ni nadejala kaj takega.

»Graparji držimo skupaj,« je rekel trpko brat.

»Kakor hočeš,« je skomignil oče.

Poroka se je zvršila z vsem sijajem, Andrej se je smehljal, tudi stari Gornik se je razvedril. Petrona so posadili na častno mesto.

»Pijmo, pijmo, danes je veselo!« je kričal.

Pozabil je, da ni pri njem Tončeta.

Tonče in Matevž sta ostala v Grapi. Blodila sta po bregovih, merila svet in računala, kaj bosta delala pomladi. O Marjetki nista govorila. To vse je bilo že nekje daleč, mislila sta na prihodnjost. Tam preko hribov je odmevalo zvonjenje, zdaj pa zdaj je pljusnilo tudi v Grapo. Matevžu se je trgalo srce, vendar je govoril s stisnjenimi ustnicami, kakor bi ga popolnoma nič ne brigalo, kar se je zgodilo.

»Mi pa ostanemo Graparji«, je pripovedoval Tončetu. »Nekoč se bo že izpremenilo, saj se mora. Zdaj nam še manjka zemlje.«

Tonče je bil zadovoljen, veroval je, da se bo vse izpremenilo. Oče in Marjetka ne verjameta več sama sebi, zato se je vse tako zgodilo. Odslej bo pa drugače, drugače . . .

Ko sta se ločila, se Matevž ni mogel obrniti k domu. Zdaj se je glasneje oglasila v njem pritajena bridkost. V mraku ga je zaneslo na cesto nad Grapo. Sem in tja je še ležal sneg. Tam daleč nekje so se bleščale na Poljani prve luči. Od Fare je odmevalo zvonjenje.

»Zdrava Marija!« je zašepetal fant in se odkril.

Zdelo se mu je, da je prečudno sam na svetu, a da ga vse žene nekam daleč, daleč proti Poljani. Vse ceste so obrnjene tja, vse, vse . . .

»Zdrava Marija!« je pljusvalo od vseh strani. Naslonil se je na drevo ob cesti in začel moliti. Ko je zvon že davno ugasnil, so se mu ustnice še zmeraj premikale . . .

Nato se je pokrtil in se obrnil v Grapo. Temna in nerazločna je ležala pod njim in ko je stopil na ozko stezo, ga je nehote obšel strah . . .

(Dalje prihodnjič.)

Mara Stepanova:

POD OKNI

Tih večer in zvezde tiho božajo zavese,
ki na oknih tvojih, dragi,
trepetajo in jih vetrič sem in tja potrese.
Žalostna prihajam sama v noči
in brez misli zrem v njih drhtenje.
Rdeči sij za njimi lajša mi srca trpljenje . . .

Stojim pod okni dolge ure,
vsa bedna, sama kot otrok.
Pogledi moji begajo za senco tvojo, *
kod vse te misli iščejo, — to ve le Bog!
Dotlej ti srečen ljubiš sliko druge,
pozabljaš davne dni, teptaš besedo svojo . . .

Stojim in v večnost povprašujem vroče:
Li sploh na svetu najdeš kje
trenutek vsaj resnične sreče?
Ni-li prevara vse in dim in puhle sanje,
ki človek sanja jih za čas . . .?
Ni li vse to kot sij lažnive zvezde,
ki ji v minuti izblesti ves kras . . .?

Noč jasna mre in tone globlje, globlje . . .
V brezdanjost tiho gre . . .
O, vse to je balzam duši, ki umira:
— Mladost sem dala ti, ti dala vse,
a kaj ti meni dal si, — fant moj brez srca . . .!?

Beloglavec - Krajnc Draga:

V MRAKU

Tiho, tiho. Le čriček: čri čri, čri čri.
Prisluhne polje in zopet molči.
Zelene lučce kresnic se blešče,
pozdravljajo z rožami se molče
in krožijo v mirnih svetlih lokih
po travnatih vlažnih obokih.
Že prve zvezde gledajo v mrak;
pogled jim je plah. Srebrn je zrak.
Jasminovo cvetje se v senci beli

in nagelj temno in težko dehti.
In tiho in tišje in tišje postaja
in noč na krilih temnih prihaja;
sladkost in mir in sanje razliva,
poljublja polje, kjer klasje že sniva,
poljublja ozračje, da rože vzdrhte:
i mene poljubi v misli, v srce:
in sem ko zrak, ki v noči drhti,
a roža: privid, me trpko boli.

R. Smersu:

KAM?

Kam — to je vprašanje, ki ga mora rešiti vsak mlad človek, ki stopa v življenje. Danes — v dobi brezposelnosti in večne negotovosti je to vprašanje poklica eno najtežjih vprašanj. Pa ne samo za mladega človeka, tudi za starše, posebno v delavskih in uradniških družinah, je to vprašanje združeno z grenkobo in težkimi skrbmi.

Težko je vprašanje poklica predvsem za to, ker ni pri nas nobene prave ustanove, nobene naprave, kjer bi mogel človek dobiti vsa potrebna pojasnila o poklicih. Ko stopa človek v gotov poklic, bi si moral biti vendar na jasnem vsaj v dveh rečeh: *ali je telesno in duševno sposoben za ta poklic ter ali si more s tem poklicem zaslužiti vsakdanji kruh*. Na ti vprašanji si mlad fant ali mlado dekle ali neuki delavski starši ne morejo odgovoriti. Tu mora priskočiti na pomoč družba, morebiti občina, morebiti država.

Posvetovanje o poklicu bi se moralo začeti že v šolski dobi po šolskem zdravniku in po učitelju. Zdravnik bi s stalnim opazovanjem mogel ob zaključku osnovne šole povedati vsaj to, za katere poklice nekdo ni sposoben. Učitelj pa bi mogel dati pozitivne smernice, ker pozna otrokove duševne sposobnosti. Tako bi se moglo preprečiti n. pr. to stalno zlo, da za šiviljo določijo starši tisto hčerko, ki je telesno slabotna, češ da za drugi posel ni sposobna. A prav ta poklic ni za slabotno konstitucijo. Telesna nesposobnost dovede do predčasnega utrujenja in izčrpanja sil, iz česar nastaja nepopolna zmožnost za delo, invalidnost in predčasna smrt.

Poleg telesne in duševne sposobnosti mora voditi človeka v poklic tudi zanimanje, in ne sme odločati le slučaj. Seveda niso brez pomena nade glede bodočnosti. V to svrho bi se morali osnovati posebni zavodi, ki bi proučevali delovni trg in bi dajali nasvete, kje so še prazna mesta, kateri poklic ima bodočnost, kje je velika verjetnost stalnega in primernega zaslužka. Če bi obstojali taki zavodi, ne bi bilo primerov, da je v nekaterih poklicnih skupinah tisoče brezposelnih, drugod pa vlada tako pomanjkanje poklicev, da je treba jemati inozemske delavce.

KDO MORA BITI ZAVAROVAN?

I. PRI OKROŽNEM URADU ZA ZAVAROVANJE DELAVCEV

Naše bolniško in nezgodno zavarovanje, ki ju izvaja Okrožni urad za zavarovanje delavcev, temelji na načelu obveznosti in prisilnosti. Kdor daje svojo telesno ali duševno moč v najem ne glede na starost, spol in državljanstvo, je zavarovan, če mu je to prav ali ne in če je prijavljen ali ne. Zavarovane so torej vse one osebe, ki so stalno ali začasno zaposlene za plačo ali pa, da se izuče (vajenci, učenci). Zavarovane so tudi vse one osebe, ki so vzete v službo le začasno zaradi preiskušnje njihovega znanja in sposobnosti. Niso pa zavarovane in ni treba prijaviti onih oseb, ki oprav-

ljajo pretežna dela na polju ali pri živini (hlapci, dekletke, pastirji, poljski dninarji) ter osebe, ki so samo ob priliki in nestalno zaposlene v hišnem gospodarstvu kot so n. pr. dninarji, ki obdelujejo vrtove, čistijo stanovanja, žagajo drva, perejo perilo i. t. d. Pač pa je poljedelske delavce prijaviti tedaj, če se jim dodeli delj časa trajajoče delo, ki nima poljedelskega značaja in pa če se jih zaposli pri poljedelskih strojih, ki jili goni elementarna sila (para, bencin, elektrika) ali pa živalska sila.

Vse omenjene osebe so torej zavarovanju zavezane in imajo ne glede na to, če so prijavljene ali ne, pravico do vseh podpor, ki jih našteva zakon o zavarovanju delavcev. Zavarovanju se tudi nihče ne more odreči in če bi tudi delojemalec odklonil zavarovanje, ga mora delodajalec prijaviti; če ga pa ne prijavi, mora nositi vse posledice zakona.

Tudi služkinje in postrežnice morajo biti zavarovane in prijavljene pri okrožnem uradu. Služkinje morajo biti prijavljene ne glede na to, koliko zaslužijo, dočim morajo biti prijavljene le one postrežnice, ki zaslužijo nad Din 200.— na mesec.

II. PRI POKOJNINSKEM ZAVODU ZA NAMEŠČENCE

Po zakonu o pokojninskem zavarovanju nameščencev mora biti ne glede na svojo voljo ali delodajalčev pristanek zavarovan vsak nameščenec moškega ali ženskega spola, ki je dovršil 18. leto starosti, ki ima na leto vsaj Din 150.— službenih prejemkov in ki ima uradniški značaj ali pa redoma izvršuje pretežno duševna službena opravila, ki so po zakonu zlasti: Opravilo z vzgojo in poučevanjem, opravilo godbenikov in organistov, vodstvo obratov, obratnih oddelkov ali poslovalnic, višje nadziranje del drugih oseb, kot ga imajo n. pr. delovodje, poslovodje, pazniki, polirji, upravitelji skladišč, nadalje višje gozdarsko, gospodarsko, lovsko in vrtno osebje, kakor pazniki na posestvih, gozdni pazniki, revirski lovci in višji vrtnarji; dalje pisarniška in kontorska služba, zlasti dopisovanje, stenografiranje, knjigovodstvo, računsko in blagajniška služba in risarsko delovanje; dalje tudi višja kupčijska zunanja služba, zlasti pridobivanje naročil, nalogov in ponudb, torej delovanje potnikov in agentov. Izvzete pa so vse osebe, za katere bi nastopila dolžnost zavarovanja prvič po dovršitvi 55. leta starosti; otroci delodajalca, mož, žena, člani načelstva juridičnih oseb, ki so obenem pri njih v službi; dalje osebe, ki jim je zavarovanju zavezano opravilo le postranska služba, ter vsi oni nameščenci dvora, države, banovin, občin, železnic in drugih ustanov, če je z njihovimi službami že tako združena pravica do pokojnine. Zavarovanju pa so izvzeti tudi odvetniški in notarski kandidati, zdravniki, uslužbenci v bolnišnicah in sanatorijih, plesalci in plesalke, vsi nameščenci tistih gledaliških in orkesterskih podjetij, ki izvršujejo svojo obrt brez stalnega obratovališča.

Kdor misli, da bi moral biti zavarovan po zakonu o pokojninskem zavarovanju nameščencev naj gleda, da mu te pravice ne bo nihče kratil. Javi naj to pokojninskemu zavodu, ki bo ukrenil vse potrebno, da pride zavarovanec do svojih pravic.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Zavarovanje. U. M. iz Z. vprašuje: Imam hčerko, ki se uči pri šivilji, ki je pa ni prijavila na okrožni urad. Ali je to pravilno, in kdaj je gospodar dolžan prijaviti svoje nastavljenke?

Odgovor na Vaše vprašanje se nahaja v gornjem članku. Šivilja je seveda dolžna prijaviti Vašo hčerko Okrožnemu uradu. Če tega ne stori, postopa nepravilno in jo bodo zadele vse zakonite posledice.

Zavarovanje in nadaljevanje vajenske dobe. K. V. iz M. vprašuje: a) Sin, ki se je učil eno in pol leto ključavničarstva, je po zimi zbolel. Ko je hotel iti k zdravniku, se je izkazalo, da ni bil prijavljen Okrožnemu uradu. Zato sem mu poiskala sama zdravniško pomoč na svoje stroške. Ali morem zahtevati povračilo teh stroškov? b) Ko je ozdravil in hotel znova nastopiti vajensko mesto, ga je mojster odklonil rekoč, da ima sedaj že drugega vajenca. Ali je to dopustno in bo mogel fant sploh še dobiti drugega mojstra? Ali mu bo enoletna učna doba všteta? Ali lahko zahtevam povračilo, in na katero sodišče naj se obrnem?

Odgovor: a) Glede bolezni niste ravnali pravilno. Kajti Vaš sin bi imel pravico do brezplačnega zdravljenja pri uradnem zdravniku ne glede na to, ali je bil prijavljen ali ne. Zato povračilo teh stroškov po našem mnenju ne morete zahtevati.

b) Drugače pa je glede nadaljevanja vajenske dobe. Mojster in vajenec smeta razdreti pogodbeno razmerje po predhodni 14 dnevni odpovedi, če so podani razlogi, ki jih obrtni zakon izčrpno našteva. V Vašem primeru bi moral mojster počakati, da va-

jenec ozdravi, ker nenadno obolenje še ni razlog za odpoved pogodbe. Vso zadevo je takoj javiti zadrugi ali občini, pri kateri se je pogodba sklenila in registrirala in ta bo poskrbela, da dobi Vaš sin zaposlitev pri drugem mojstru. Ker ni fant po Vašem opisu ničesar zakrivil, se mu bo vsa dosedanja učna doba vštela v triletno učno dobo. Od mojstra zahtevajte potrdilo o trajanju učenja, če bi ga ne hotel dati, Vam ga izda zadruga ali občina.

Vajenec sme mojstra tožiti na odškodnino, ker je bila pogodba razdrta brez razloga s strani učenca (§ 275 obrtnega zakona), ker je bil mojster nemaren v izpolnjevanju svojih dolžnosti, ki jih je imel po zakonu in po pogodbi. Pravica do odškodnine zastara v 6 mesecih po prestopu učnega razmerja. Podrobnejša navodila Vam more dati tudi obrtni referent pri pristojnem srezkem načelstvu.

Zavarovanje vajenk, ki se uče obrti pri starših. L. Z. iz K. vprašuje: Ali morajo biti zavarovane tudi tiste vajenke, ki se uče obrti pri svojih starših.

Odgovor: Zavarovana je le ona vajenka, ki stalno opravlja posle obrti, ne glede na to, ali je pri starših ali drugod. Vajenka, ki je vpisana pri zadrugi le zato, da si kasneje pridobi pravico do lastnega obrtnega lista, dejansko pa le od časa do časa in torej nestalno opravlja dela v obrti, v glavnem pa vrši druga zavarovanju nezavezana dela (na polju, v gospodarstvu in dr.), ni zavezana zavarovanju. V to vrsto spadajo vajenke — hčerke večine podeželskih obrtnikov: gostilničarjev, trgovcev, šivilj i. t. d. zlasti takih, ki se bavijo poleg obrti še s poljedelstvom in gospodarstvom.

K O L O D V O R S K I M I S I J O N

Zaradi vedno širšega in globljega dela pri ljubljanskem Kolodvorskem misijonu se je po preteku enega leta njegovega delovanja ustanovilo Društvo za varstvo deklet, ki je prevzelo vse njegovo dosedanje delo in je imelo 25. marca 1934. svoj prvi letni občni zbor, na katerem je bilo podano sledeče:

LETNO POROČILO DRUŠTVA ZA VARSTVO DEKLET V LJUBLJANI.

Letno poročilo se razteza na poslovno dobo od 27. marca 1933 pa do danes. Tisti dan se je namreč vršil ustanovni občni zbor društva, ki je nastalo zaradi vedno večjega in širšega dela odseka Ženske zveze, »Kolodvorski misijon«, ki je s tem dnem prešel v okrilje Društva za varstvo deklet.

Društvo za varstvo deklet ima po svojih pravilih namen nuditi dekletom vsestransko varstvo in pomoč na potovanju, ob času brezposelnosti ali bolezni ter jim oskrbeti pravno zaščito. Da doseže ta svoj namen, društvo vzdržuje: Kolodvorski misijon, zavetišče, ki zbira po Kolodvorskem misijonu došla dekleta in jih začasno oskrbuje, posvetovalnico za potujoče ženstvo in posredovalnico za delo. Poleg tega prireja predavanja, tečaje in podobne društvene prireditve, pa tudi skrbi še za moralno ogrožena dekleta, za vzgojo padlih deklet, za izpuščene kaznjenke, vodi boj proti prostituciji in zvodništvu ter kar je še temu podobnega.

Umevno je, da se odbor v vseh teh panogah mnogovrstnega dela v tem letu še ni mogel udejstvovati. Društvo je šele v začetkih ter se ima boriti z vsemi začetnimi težkočami. Vendar je društvo vzdrževalo Kolodvorski misijon, zavetišče, posvetovalnico za potujoče ženstvo in posredovalnico za delo. Za vse ostale panoge svojega dela pa je napravilo prve korake v tem smislu, da je na svojih sejah in izven teh na raznih sestankih razpravljalo o vseh zakonih, ki prihajajo pri društvenem delu v poštev, kakor o delavskem zavarovanju, o obrtnem zakonu, o telesni vzgoji, zakon za pobijanje spolnih bolezni in o vseh podrobnejših odlokih in odredbah, ki pridejo v poštev pri skrbi za dekleta, žene in otroke, kateri so se zatekali k društvu po pomoč. Umevno je, da je moralo društvo iskati stika z raznimi uradi, ustanovami in napravami, ki ga je delo k njim povedlo. Tako je moralo društvo z raznimi vlogami obračati se na razna ministrstva, na kr. bansko upravo, zlasti na njen socialni odelek, na mestno načelstvo, socialni urad, mestni fizikat, na razne bolnice in klinike, na razna županstva, na Borzo dela, Delavsko zbornico, zbornico za industrijo in obrt, pa tudi na razne socialne in karitativne ustanove ter privatna društva, ki so mu šla s hvalevredno pripravljenostjo na roko. Seveda pa je delo v društvu pokazalo tudi še drugačna pota, ki jih je odbor in delavne članice Kolodvorskega misijona v prav preteklem letu večkrat hodil z neko bojznijo in strahom, ker še pač ni bil vajen takih potov. Ni namreč prijetno priti v stik tako pogosto s policijo in policijskimi organi, z odgonsko postajo, z raznimi ljudmi, ki bi se jih posameznik najraje izognil, pa ga zavest društvenega dela še prav posebno sili v njihovo bližino.

Videti je, kakor, da bi bilo društvo in Kolodvorski misijon namenjeno samo pomoči ženstvu, vendar se je v teku časa pokazala potreba, da je bilo treba pomagati poleg dekletom in ženam tudi vsakteremu, ki je prosil pomoči. Če ne drugega vsaj z dobrim svetom se je pomagalo premnogim, ki so se obrnili v tej ali oni zadevi nanj.

Kolodvorska pomočnica vrši službo pri prihodu vseh vlakov od 7 zjutraj do 1/211 zvečer. V njeni oskrbi so dekleta in žene, pa tudi matere z otroki, ki potrebujejo kakoršnegakoli nasveta, informacije, dejanske pomoči, spremstva ali kakršnihkoli navodil. Tako je v tem poslovnem letu dala kratkih informacij 3.162 in sicer 181 moškim, 2.981 ženskam, 11 družinam. Z nasveti je pomagala v 96 primerih in sicer je svetovala 13 moškim, 77 ženskam in 6 družinam. Njene dejanske pomoči je bilo deležnih v 213 primerih 28 moških, 165 žensk in 20 otrok. Ta pomoč se je

raztezala na spremstvo bolnim do tramvaja v 45 primerih; v bolnico 27 krat; na policijo 19 krat; na razne konzulate 28 krat; k raznim karitativnim ustanovam 7 krat; v menjalnico 19 krat; na Borzo dela 17 krat; v mesto 51 krat; posredovanja v prometnem uradu je oskrbela 39 krat; potrebne je spremila na vlak 17 krat; na bolniško blagajno 8 krat; pomagala je 5 slepim, 2 gluhonemima, pri božjastnem napadu enkrat; obvezovala je 4 krat, 2 krat pri porodu pomagala; pri slabostih in krčih je nudila kapljice 7 krat; rešilni avto je klicala 32 krat; izvoščka 5 krat; materam z otroki je pomagala 23 krat; nezakonskim materam je dala navodila 12 krat; k Putniku je spremljala 11 krat; na bansko upravo 3 krat; na socialni urad mestnega magistrata 22 krat; na mestni fizikat 5 krat; v Delavski dom 4 krat.

Večkrat je bilo treba nastopiti na kolodvoru proti nadlegovanju žensk ter zato tudi posredovati pri policiji in vojaški upravi. Pri doseljevanju izseljenjskih družin je kolodvorska pomočnica stalno pomagala z nasveti, s spremstvom na razne urade, pa tudi s prehrano, ki jo je oskrbel Kolodvorski misijon.

(Dalje prihodnjič.)

I Z N A Š I H K R O G O V

Posvetitev nove cerkve sv. Cirila in Metoda za Bežigradom. Dne 1. julija bo za novo župnijo velik praznik: novo cerkev bo blagoslovil g. knezoškof dr. Rožman. Bo to prva cerkev v Sloveniji, ki bo posvečena našima sv. blagovestnikoma. Zato ne bo to praznik samo za župnijo in Ljubljano, ampak za vso Slovenijo, za vse naše verno ljudstvo. Vrše se že velike priprave, da se ta dan dostojno proslavi. Pobožni častilci sv. slovenskih apostolov bodo prišli od blizu in daleč. Da ne bo našega ženstva manjkalo pri tej proslavi, naj poskrbe Vigrednice s primerno propagando med svojimi sovrstnicami. Posebno dobrodošle bodo narodne noše vseh vrst, Marijine družbe pa naj pridejo z zastavami. Naj ne bo ta dan ne ene župnije v naših slovenskih škofijah, da ne bi bila zastopana na proslavi posvetitve cerkve sv. Cirila in Metoda! Glede vseh podrobnosti te proslave naj Vigrednice zasledujejo poročila v dnevnem in tedenskem časopisju! Da bo udeležba tem lepša, za to naj skrbe naše žene in dekleta!

VELIKO ROMANJE V MARIBOR.

Z enim romanjem — dve božji poti in več prijetnih izletov. Dobrodelno društvo »Varstvo« v Ljubljani priredi dne 28. in 29. junija romanje h kapeli Presv. Srca in k baziliki Matere Milosti v Mariboru, ki bo združeno s prijetnimi izleti v mariborsko okolico. Spored je tako srečno izbran, da bodo udeleženci poleg duhovnega veselja, užili tudi mnogo prijetnega razvedrila in videli marsikaj zanimivega. Posebni romarski vlak bo vozil 28. junija iz Kranja in iz Ljubljane. Zato lepo romanje se je treba prijaviti do 10. junija na naslov: *Uredništvo lista »Po božjem svetu«, Ljubljana, Tyrševa cesta 17.,* ki pošlje vsakomur podrobna pojasnila.

V Domu služkinj v Ljubljani se je 22. aprila končal že tretji kuharski tečaj za meščansko kuhinjo. Po tri večere na teden so prihajala dekleta k praktičnemu pouku, vse nedeljske in praznične popoldneve dveh mesecev pa so žrtvovale teoretičnemu pouku iz hraniloznanstva, moderne gospo-

dinjstva, gospodinjske vzgoje in higijene. nege bolnika in dojenčka. Z resničnim veseljem, vzorno marljivostjo in vztrajnostjo so se udeleževale tako praktičnega, kakor teoretičnega pouka, da so ob sklepu prestale izpit vse s prav dobrim uspehom. Ob sklepu so priredile prav lepo uspelo razstavo kuharskih izdelkov, pri kateri so tudi razstavile tečajnice šivalnega tečaja svoje izdelke, vse samo praktične stvari za takojšnjo porabo.

PISMO Z JUGA

Uredništvo je prejelo iz južnih krajev naše domovine od odlične osebnosti iz duhovniških vrst to-le pismo:

Prav na vir ste šli, da izveste, kakšno je življenje naših ljudi na jugu. Vas zanima pred vsem deklinški problem. Tu je do l. 1912. in še do vojne prevladoval muslimanski običaj »zakrite« ženske, ki pa je tudi pri krščanskih prebivalcih sovpilval.

Tretji kuharski tečaj v Domu služkinj.

Razstava in živahno življenje v Domu služkinj dokazuje, kako rade porabijo vsako priliko, da se izpopolnijo v svojem znanju. Nedeljski popoldnevi v Domu služkinj pa kažejo velik pomen tega doma in silno mnoge koristi, ki jih uživajo članice v svojem strokovnem društvu, ki jim poleg tečajev nudi tudi predavanja vseh vrst, priliko za pouk v petju, pa tudi zabave in razvedrila. Hoče jim biti ta Dom res dom; zato pa ni čuda, če se ga oklepa vedno večje število služkinj, da so prostori že skoro premajhni. Služkinjam in vodstvu doma moremo le čestitati, da v tako lepi medsebojni ljubezni delajo na izboljšanju slabih dosedanjih razmer v delavskih vrstah.

Po vojni se je tudi tu, kakor povsod zelo zrahljalo in razmajalo; zlasti priseljenci in vojaštvo so zanesli nov način življenja, ki je zadel pred vsem družino, ženo. One so se zdaj sprostile. Doslej niso imele niti smisla za šolo in za izobrazbo. Sicer to niso sredstva za ohranitev, a preprosto deklet v novih okoliščinah prehitro podleže in verjame vsakemu.

Seveda vas zanimajo prav posebno priseljena dekleta. Drzna so, verskega nič, samo uživale bi rade. Dobre družbe se izogibajo, slabe imajo preveč. Doma ni zadovoljna, tu je kmalu nesrečna. Ali se popolnoma izgubi in lahkomišlno zavrže svojo čast, ali pa se naveže na prvega človeka in ne vpraša, katere vere je, ali ima

že ženo, kam z otroki itd. Poznam Slovenko, ki ima dva otroka s pravoslavcem, ki pa ima že svojo ženo z otroki. Danes se je zglasila tu neporočena, ki pričakuje otroka, prišla je in ne ve kam . . . Moža pozna po imenu in nosi s seboj njegovo sliko. Pred dnevi sem poslal domov deklet, ki se je izgubilo v kafani; postala je bolna in je spoznala, da je za vedno uničena, ako se ne vrne. Plačal sem ji domov vožnjo Din 260.— »Samo, da grem k materi domov«, je rekla v solzah veselja. Film nesrečnic . . .

Sami pa ste doživeli, ko ste bili tu, žalosten konec pjevačice - Ljubljancanke, ki

je imela pred smrtjo vsaj to srečo, da se je spravila z Bogom.

Pomagajte doma s poukom in svarilom pred odhodom v tujino po dekliških družbah in krožkih!

Najhujša so nesrečna znanja s pokvarjenimi moškimi, zapeljive predstave in slabo čtivo in pa: *slovenska dekleta so premalo pobožna!* Več molitve, več nedolžnosti, več katoliške življenjskosti! Povejte to dekletom, priobčite v »Vigredi«, da bo pomagalo! Mnogo pišite o tem dekletom!

Priobčujemo prav zato, da bi pomagalo! To bo prav v smislu katoliške akcije, če bodo sestre skrbele za sestre, ki so v bedi.

DRUŠTVO SLUŽKINJ V SPLITU

Dekleta, ki služijo v Splitu, so bile nad 12 let organizirane v Delavski strokovni zvezi (Radnički Strokovni Savez), v kateri so tvorile posebno, zelo agilno skupino. Imele so svoj odbor s predsednico Beti Brenko (Slovenka) na čelu. Na vsakoletni skupščini so pa podale račun o svojem delu. Vedno večji razmah strokovnih organizacij v Delavski strokovni zvezi je bil tej skupini deklet v pobudo, da si ustanove samostojno društvo. V to svrhu so v preteklem letu pripravile pravila, ki jih je banska uprava takoj odobrila.

V nedeljo 29. aprila se je vršil ustanovni občni zbor Društva služkinj v Splitu. Poleg članic so bili na občnem zboru duhovni vodja preč. gosp. dr. Pilepić, predsednica društva za varstvo deklet gđč. Juras, za Delavsko strokovno zvezo g. Radica in odposlanec policijske uprave. Občni zbor je vodila predsednica gđč. Beti Brenko. Najprej je odbor poročal o svojem delu v preteklem letu. Poročilo je kar razveseljivo. 22 sestankov s predavanji (enkrat s skioptičnimi slikami), 9 sej, 3 izleti, tri čajanke s pestrim sporedom. Sestankov se je udeleževalo povprečno po 30 članic. Bolne članice so dobile skromno podporo, brezposelne članice pa 15 dni brezplačno stanovanje v Domu, Rimska ul. 3.

Tu se vrše tudi razni tečaji za teoretični in praktični pouk članic. Tečaje članice hvalevredno obiskujejo. Zavedajo se, da stavijo današnje življenjske razmere, ko se v gospodinjstvu čezdalje bolj uveljavljajo razne tehnične naprave (kuhanje na elektriko, na plin itd.), tudi na služkinjo drugačne zahteve kot nekdanje. Tečaje vodijo gđč. učiteljice, ki so odbornice društva za varstvo deklet. Istotako je v Domu, Rimska ul. 3 posredovalnica za službe, ki se je splitske gospodinje s pridom poslužujejo. Posredovalnica pa bi še vse bolj uspevala, če bi se poslovne ure, ki so sedaj omejene na par ur dnevno, malo raztegnile. Pri volitvah v Delavsko zbornico je bila na listi Delavske strokovne zveze, za katero so služkinje glasovale, na tretjem mestu kot namestnica izvoljena predsednica društva služkinj gđč. Beti Brenko. Nato so bila prečitana pravila. Sledile so volitve. Izvoljene so prejšnje članice odbora, le tajnica je nova. — Članice so na občnem zboru sklenile, da bodo kar največ svojih tovarišic pritegnile v okrilje novega društva, ki jim v vseh nevarnostih mestnega življenja nudi močno moralno oporo, po potrebi pa tudi socialno in materialno pomoč.

Split, v maju 1934.

A. Golob.

Naša kontraaltistinja Bernot - Golobova je žela priznanje v tujini. Na mednarodnem glasbenem festivalu v Florenci, katerega se je udeležilo 13 evropskih držav, smo bili zastopani tudi Slovenci z domačimi kompozicijami, katere je pela naša odlična kontraaltistinja, članica ljubljanske opere, gospa Bernot - Golobova. Iz svetovnega tiska posnemamo, s kakim navdušenjem je bila sprejeta slovenska glasba in pevka Bernot - Golobova. Nekaj slovitih italijanskih glasbenikov se je javno zahvalilo slovenskim zastopnikom, ki so s svojo umetnostjo povzdignili celotno veličastje festivala. Kako so sprejeli Italijani lepi kontraalt gospe Bernot - Golobove, nad čigar izrednim obsegom so se zlasti čudili, priča dejstvo, da jo je predsednik glasbene akademije svete Cecilije v Rimu, conte Enrico di san Martino, povabil na gostovanje v Rim. Isto je storil tudi dirigent strasbourgške opere, g. Scherchen, ki jo je povabil na gostovanje v Strasbourg. Gospe Golobovi iskreno častitamo.

Prva zdravnica v Južni Afriki. Nedavno je promovirala v Johannesburgu v Južni Afriki prva ženska v zdravnico, ki je nastopila službo v rodnem mestu. Ta dogodek je tako radostno vplival na ves ženski svet tega mesta, da se je ves ženski spol odločil hoditi edino k tej zdravnici po zdravstvene nasvete.

Šestdesetletnica hrvatske pisateljice Ivane Brlić - Mažuranić. Avtorica »Prič iz davnine«, ki so prevedene malone v vse evropske jezike, Ivana Brlić - Mažuranić, vnukinja pesnika »Smrti Smail-age Čengića«, je obhajala pretekli mesec svoje šestdeseto leto življenja. Vprav po »Pričah iz davnine« je postala najpoljudnejša hrvatska otroška pisateljica. Njene pravljice ne poznajo moralizovanja, kar je tipično za tovrstno literaturo, marveč so zasnovane umetniško. Iz njih sije svežina in humor. O njej se je izrekla kritika, da je dvignila otroško književnost do klasične višine, vprav kakor je njen ded, veliki Mažuranić, dvignil epsko pesem do književne umetnosti.

Proti odpuščanju žen iz državne službe. Po nedavnem odloku nemške vlade so začela posamezna ministrstva odpuščati ženske iz državnih služb v dokaj obsežnem številu. Zadnje čase pa je poštni minister poslal podrejenim organom svojega resora odlok, v katerem zahteva, da ostanejo ženske še nadalje v službi, ker so se v nekaterih delih izkazale spretnejše kot moški. Naj se namesto njih (zahteva minister) odpuste moški! Razumljivo je, da je ta odlok vzbudil med nemškimi antifeministi velik odpor.

Cerkev se bori za pravice afriških žena. Kakor je znano, velja v Osrednji Afriki žena med moškim svetom še zmerom kot zgolj »blago«, s katerim po mili volji razpolagaš. Ako zaprosi moški hčerko izvestne družine za ženo, stori to s tem, da prinese njenemu očetu denar, orožje ali karkoli, ter si s tem ženo kupi brez ozira, ali je ona voljna ali ne. Če je več snubecev, pride do licitacije: kdo da več. In tudi kot sužnje so ženske naprodaj vsakomur, ki prinese denar. Apostolski vikar v Kameranu, nadškof Le Roy poskuša zdaj te revice rešiti s tem, da širijo misijonarji krščansko misel o enakopravnosti žene z možem, da proglašajo njeno osnovno pravico — izbrati si moža po srcu — kot prvo zahtevo Kristusove vere ter njeno duhovno enakovrednost z možem. Seveda bo to malo pomagalo pri trdovratnih običajih črnih primitivcev, zato se obrača nadškof tudi na evropske civilne oblasti, ki posedujejo te kraje, naj po zakonih preprečijo te trde običaje kupovanja žen in trdosrčnega postopanja z njimi.

Lepa kretnja nove belgijske kraljice. Kot znano, je kraljica Astrida, bivša švedska princezinja, ki je bila rojena in vzgojena v protestantski veri, štiri leta po svoji poroki prestopila v katoliško Cerkev. Na dan kronanja je pred odhodom iz parlamenta nenadno stopila s svojima obema otrokoma pred navzočega kardinala Van Roeya in ga zaprosila: »Prvi dan naše vlade prosim Vašo eminenco, da podeli mojima otrokoma poseben blagoslov.« Kardinal je blagoslovil mater in otroka.

Mladina pod 18. leti ne sme v kinematografu, razen k kulturnim filmom. V Romuniji je bil izdan odlok, da mora sleherni kinematograf predvajati pred vsako redno filmsko predstavo kulturni film vsaj v dolžini 800 metrov, dalje da se smejo ob nedeljah in praznikih do 8 zvečer predvajati zgolj kulturni filmi in končno, *da otroci in mladina pod 18. leti sploh nimajo pristopa v kino, razen k kulturnim filmom.* Podobno odredbo o kulturnem filmu imamo od l. 1931 tudi v Jugoslaviji. Sleherni kinematograf mora predvajati pred vsako predstavo vsaj 10 odstotkov kulturnih filmov in kakor slišimo, se bo ta odstotek povišal na 15, kar je vsekakor prav. Toda tu nas predvsem zanima odlok o kinematografskem obisku mladine in sicer zato, ker bi podobnega nujno potrebovali tudi v Jugoslaviji. Nad vse žalostno je namreč dejstvo, da je pri filmih, ki so »za mladino prepovedani«, navadno

nad polovico mladih obiskovalcev. Gotovo je pri blagajni težko ugotoviti, koliko je kdo star, tudi je težko reči, kateri izmed sodobnih filmov so sploh prikladni za mladino, toda generalna prepoved vseh (razen kulturnih) filmov do starosti 18 let bi bila nedvomno učinkovita in dosledna. Seveda bi se moral tudi pojm, kaj je kulturni film, pravilneje tolmačiti, kakor ga tolmači neko kulturno društvo, ki vpleta med lepe kulturne filme tako plažo, ki mora šolarju nujno škodovati. Zaradi tolikih zmed, ki utegnejo nastati pri določanju kulturnega filma oz. prave starostne dobe obiskovalcev, bi svetovali najenostavnejše sredstvo, ki bi razčistilo položaj: *cenzura etično poglavljenih, v vsakem pogledu poštenih, objektivnih ljudi bi morala črtati v vseh filmih vse ono, kar ranjuje nprav mladega kakor odraslega človeka; če pa je film v celoti protietičen, naj se v celoti odkloni.*

V R O Ž N E M D O M U

F. G.:

JULKA IN SLAVKA

Sedaj bi Julka niti ne zmogla več tega, da bi sama stanovala v svoji sobici. Navadila se je, da se s Slavko prav vse pogovorita: kako je bilo doma, ko sta bili še majhni, pa potem po službah, pa še o vseh žalostnih in veselih dogodkih vsakega delavniškega dne.

Lepo je bilo v majniku. Vsak večer sta hodili k šmarničnim govorom. Mnogi drugi so morda hodili radi lepega šmarničnega oltarja in radi lučk, cvetja in petja. Slavka pa je znala tako lepo poučiti svojo prijateljico, da je bila mladima deklicama vsakdanja pobožnost kakor obisk pri dobri Materi. — Če mati goduje, so pač otroci povsod veseli. Tudi oni dve sta se veselili vsega lepega, kar je nežna ljubezen zbrala ob oltarju; mnogo bolj pa sta jo hoteli veseliti ta mesec še s svojim življenjem. Ko sta vsak večer po končani javni pobožnosti ostali še v cerkvi in ob Marijinih nogah opravili večerno molitev, sta kar po otroško pripovedovali Materi: »Marija, saj se je bilo res hudo premagati, ko so se tovarišice ob strojih po svoje zabavale in obirale delavke iz sosednjega oddelka; pa veš, da sem za majnik Tebi obljubila mnogo cvetja in da zato nočem o nikomur govoriti kaj slabega. Pošlji, Mamica, jutri srečne misli, da bom znala speljati pogovor drugam! — Veš, da je bilo še težje, ko me je delavka z onega konca dvorane zaničljivo označila s »tercijalko«. Saj ni mislila nič slabega, saj je s tem hotela označiti ono, kar je meni najlepše: jutranjo mašo s sv. obhajilom in — morda tudi večerno molitev po končanih šmarnicah. (K šmarnicam hodi tudi sama, potem teh ja ni mislila.) — Pa je le ta

beseda tako zbolela! — Mati, ali sem strahopetna, ali nisem vredna zaničevanja, če bi rada služila Tvojemu Sinu le tako, da bi slabi ljudje o tem nič ne vedeli in bi se mi radi moje pobožnosti nikdar ne posmehovali? Kdaj bom kot Marjetka Sinclair, umetnica veselja, ki je bila vsa božja, pa je vendar znala biti tako dobra tovarišica delavskim sotrpinkam in sončni žarek svoji temni okolici!«

Tudi v naših delavskih vrstah so Marjetke; tudi Julka in Slavka se prav resno trudita, da jo dosežeta. — Obedve sta že zdavnaj spoznali: sodelavke še zdavnaj niso tako pokvarjene, kakor jih slikajo ljudje, kateri jih prav nič ne poznajo. Saj so večinoma prav mlade, komaj šoli odrasle, zapustile travnike in njive in se preselile v delavska predmestja. Le tako šibke in bojzljive so, da se ne upajo pokazati javno onega, kar jih je učila dobra kmečka mati in kar jim je naročal ob slovesu domači gospod župnik. In imenitne bi bile sedaj rade in gosposke in zato slepo posnemajo one, ki so najbolj moderne in najbolj glasne v vsaki sobi.

Če bi se našla v vsaki delavski dvorani vsaj ena Marjetka Sinclair, hočem reči Julka ali Slavka?! Ki bi upala prav tako glasno, kakor one druge, povedati, da nedeljske sv. maše ona za nobeno ceno ne opusti; da bi kot čisto ob sebi umevno povedala, da kot tovarniška delavka še vedno zvesto obiskuje kongregacijske shode; ki v delavnicah zna ustaviti vsako obrekovanje in opravljanje, posebno pa še vsako grdo govorjenje o Cerkvi in duhovnikih ...

Prav za prav: čisto malo je treba govoriti. Tovarišice bi same videle in sodile: »Z onimi, ki so najbolj skromne in pozabljene, Julka in Slavka najrajši občujeta; delavki — materi, ki je ležala v otroški postelji, sta več kot tri tedne zjutraj in zvečer opravili vse gospodinjske posle; pri bolni tovarišici koncem ulice ju tolikokrat vidimo; vsi delavski otroci poznajo Julko in Slavko. Zares: čudovito moč čr-pata ti dve deklici iz vsakdanjega sv. obhajila!«

Ali mislite, da bi bilo omahljivkam res še težko odločati na levo ali na desno?

G O S P O D I N J S T V O BELJAKOVINE KOT HRANILA

Naše gospodinje večkrat čitajo v raznih strokovnih časopisih, zlasti kar se tiče prehrane, razne tuje besede, ki jim prav gotovo ne vedo pravega pomena. Zdaj na spomlad smo že večkrat imele priliko čitati o leguminu, prej pa o fibrinu, albuminu in kazeinu. Vse to so razne vrste beljakovin. Ne smemo namreč misliti, kadar slišimo ali čitamo o beljakovinah, da bi bil to le beljak, ki ga poznamo v jajcu, nasprotno to je hranilo, ki ga najbolj poznamo v jajcih, pa je zastopano tudi po drugih hranilih. Tako imamo n. pr. albumin v jajcih, fibrin v mesu, kazein v mleku, legumin v vseh stročnicah.

Iz tega vidimo, da beljakovina tvori glavni sestavni del živalskega organizma in

je tudi v rastlinah zelo močno zastopana. Beljakovinasta telesa najdemo v tekočem stanju v krvi živali in v sokovih rastlin. Zelo rada se veže z raznimi organskimi snovmi. Znanost je dokazala, da ima vsaka rastlina in vsaka žival svojevrstno beljakovino, ki tvori kri, mišice, kite in živce. Beljakovina je tako važen sestavni del človeške prehrane, da je ne more nadomestiti z nikakim drugim.

Na tem mestu nam je torej govoriti o jajcih, o mesu, mleku in stročnicah.

Jajca.

V gospodinjstvu uporabljamo največ košja jajca. Gosja in račja so sicer večja, a ne tako okusna. Druga jajca od manjših ptic pa so predrobna, da bi ustrezala mnogovrstni porabi v gospodinjstvu. Kakor

vemo sestoji jajce iz trde lupine, iz tanke bele kožice, iz beljaka in rumenjaka. Lupina sestoji povečini iz apnenca. Skozi njene, s prostim očesom nevidne, luknjice prihaja v jajce zrak, ki je nujno potreben za življenje piščančka. Z zrakom pa pridejo v jajce tudi razne gnilobne glivice, ki povzročajo, da se jajca, če jih imamo na zraku, prav lahko pokvarijo. Vsaki gospodinjji je dobro znano, da je na debelem koncu jajca, prazen prostor z zrakom, ki je tem večji, čim starejše je jajce. Tega seveda gospodinja na oko ne more presoditi, ampak šele tedaj, ko jajce ubije. Pač pa ve za približno težo svežega jajca, 50 do 55 g, od katerih pride 5 g na lupino, 35 g na vodo, 6 g na beljakovino, 6 g na tolščo in 1 g na sol. Beljak se pri kuhanju strdi. V rumenjaku je poleg naštetih sestavin tudi še nekaj vitaminov in vse soli, ki jih človeško telo prenese, pa tudi železo in fosfor. Rumenjaki je obdan s tanko kožico, da se ne razlije in ne pomeša z beljakom. To ve gospodinja dobro ceniti, ker pri pripravi nekaterih jedi potrebuje samo rumenjake, pri drugih samo beljake. Hranilna vrednost jajca, zlasti rumenjaka je zelo visoka. Je skoraj enaka enaki težini mesa. 10 jajc ima isto hranilno vrednost, kakor $\frac{1}{2}$ kg mesa. Ker jajca ne vsebujejo nikakega škroba, moramo zraven njih uživati kruh ali krompir. Z dodatkom jajc postanejo druge jedi hranilnejše in okusnejše. Beljak je lažje prebavljiv kot rumenjaki. Surova in mehko kuhana jajca so lažje prebavljiva kot trdo kuhana ali ocvrta. Človeško telo jajca zelo dobro izrablja in so za njegovo prehrano zelo važna, ne le zato, ker so lahko vedno samostojna jed, ampak tudi kot dodatek mnogim drugim jedem.

Vsaka gospodinja ve, da stepeni sneg iz beljaka rahlja vsako testo. To pa zaradi tega, ker pri stepanju jajc dohaja med beljake mnogo zraka, ki se pri peki ali pri kuhanju razteza in s tem testo dviga. Mnogokrat gospodinja stepeni sneg porablja tudi zato, da kako tekočino, ki je postala kalna, s snegom očisti. To mora napraviti tako, da tisto tekočino, s snegom vred precej razgreje, vendar ne spravi do vretja, pa bo kmalu videla kako se tekočina čisti.

Sveža jajca so težja kot stara. Sveže jajce se potopi v $\frac{1}{4}$ l vode, v katero smo raztopili žlico soli. Čim starejše je jajce,

tem višje plava na vodi. Če pogledamo jajce proti luči, je sveže jajce svetlo in polprozorno. Stara jajca so temna in imajo črne pike. Tudi, če jajca pri tresenju klopotajo, so stara, ker je že veliko zraka v njih.

Velike važnosti je, da ve gospodinja, kako naj spravlja jajca za daljšo in poznejšo uporabo. Ubito jajce ali beljak ne smemo dlje kot en dan hraniti, ker pozneje prične že gniti. Za nekaj tednov lahko shranimo jajca v posebnih stojalcih, ki jih pritrdimo na zid. So to lahko lesene ali pločevinaste letvice z okroglimi izrezami, v katere postavljamo jajca. Moramo pa jih enkrat v tednu obrniti, da je enkrat debelejši konec zgoraj, enkrat spodaj. Za zimo si gospodinja najlažje shrani jajca v avgustu, ko so navadno najcenejša. Za shranitev je najvažnejše to, da zabranimo v jajca dostop zraka. Na kmetih se to lahko zgodi, da jih gospodinja položi v zaboje ali tudi v predala z otrobi, rezanco, ali v pesek. Vse to pa mora biti suho in brez vsakega duha. Mnogo spravljam o jajca za zimo tudi v apneno vodo, v kateri se apnenec nasede v luknjice, da zrak ne pride v jajca. Zaradi tega je večkrat tudi lupina zelo hrapava. Po tem gospodinja tudi lahko spozna jajca na trgu. Takajca jajca so porabna le za preprosto kuho, za finejše močnate jedi pa ne.

KUHINJA

Črešnje s sirom. Raztepi dva rumenjaka z žlico sladkorja, prideni $\frac{1}{2}$ kg sira iz kislega mleka, žlico smetane, limonove lupine, ščep cimeta, malo soli, par žlic kruhovih drobtin, sneg beljakov in pol pečilnega praška. Vse skupaj dobro premešaj in stresi v dobro pomazano plitvejšo ponev (kozico). Povrhu potresi krožnik črešenj, ki jim prej odstrani koščice. Postavi za eno uro v vročo pečico.

Črešnjevci cmoki. Testo za cmoke: $\frac{1}{4}$ kg moke, $\frac{1}{8}$ mleka ali vode, žlico presnega masla ali masti in eno jajce. Polij z vročo vodo ali mlekom polovico moke in urno mešaj, da moka ne ostane v kepcah. Prideni še ostalo moko, jajce in maščobo, gneti gladko testo, ga razvaljaj in nareži iz njega majhne krpice. Na vsako krpo položi lepo črešnjo s koščico vred (ako črešnje niso črvice), ki jo zavij potem v krpi-

co tako, da je črešnja popolnoma zakrita. Cmoke kuhaj narahlo v vreli osoljeni vodi 10 minut. Kuhane jemlji rahlo iz vode, jih pokladaj na krožnik ter potresi s sladkorjem ali pa zabeli z mastjo ali maslom, v katerem si zarumenila žlico drobtin. — (Črešnjevi, češpljevi in drugi sadni cmoki se pri kuhanju ne razkuhajo, če sadju koščice ne odstranimo, oziroma ne pridevamo sladkorja).

Kaša z zelenim grahom. Deni v ponev dve žlici masti, ko se razgreje, prideni $\frac{1}{4}$ l mladega zelenega graha, pokrij in duši kakih 10 minut. (Medtem kuhaj v vreli osoljeni vodi luščine od graha). Nato prideni $\frac{1}{2}$ l oprane kaše, premešaj, zalij z vodo od grahovitih luščin ter kuhaj dalje nepokrito, da se kaša dobro razkuha. Pripravi jed precej gosto. Povrhu jo zabeli z ocvrtimi drobtinami.

Zelenjadni pečenjak. Zreži eno ali dve stari žemlji ali kruh na drobne kocke, deni jih v skledo in polij z mrzlim (nezavretim) mlekom, da se dobro napije. V drugi skledi razmotaj dve jajci, malo soli, 4—6 žlic mrzlega mleka in približno 5 žlic moke. Prideni dve žlici drobno zrezane, na rezance, sveže (ne prevrete) špinaca, pehtrana, peteršilja, zelene, drobnjaka, skupaj eno žlico in namočeni kruh z mlekom vred, vse rahlo premešaj in stresi v široko plitvo kožo na razbeljeno mast. Postavi pečenjak na vroč štedilnik ali v pečico, da se po obeh straneh rumenkasto zapeče. Pečenjak zdrobi z vilicami in postavi na mizo s solato ali s kuhanim sadjem.

Ocvrte žemeljne rezine. Obstrži ali obreži skorjo po en dan starim žemljam in jih zreži na tanke rezine. V žlici mrzlega (nezavretega) mleka razmotaj eno jajce, prideni malo soli in prav drobno zrezanega zelenega peteršilja, zelene in drobnjaka, skupaj za eno žlico na eno jajce, v to pomoči žemeljne rezine in ocvri na razbeljeni masti.

Meso z zelenjavo. Zreži na koščke ostanke kuhanega ali pečenega mesa (teletina, prašičevo ali govedina). Na razbeljeni masti zarumeni košček sladkorja, žlico čebule in žlico moke, prideni meso in zvrhan krožnik na rezance zrezane razne mlade zelenjave kakor jo pač letni čas nudi (špinaca, peteršilj, zelena, korenje itd.) in na kocke zrezan krompir. Zalij z vodo ali juho, malo osoli in kuhaj pol ure.

V maju so se naši vrtovi na vso moč lepo razrastli. Vse je bilo v zelenju in cvetju. Gospodinja je svojo družino vsak dan lahko prehranjevala s prvimi pomladnimi pridelki. Salata, špinaca, redkvice, beluš, kolerabice, grah, vse to ji je bilo na razpolago za izpremembo vsakdanjih jedilnikov. Lahko je tudi opazala, kako vse drugače je družina razpoložena, kakor pa pozimi ko je prihajala na mizo enolična hrana. Vsaka gospodinja pa ve, da je tako gospodinjsko veselje zvezano tudi z resnim delom in z vestno porabo vsakega časa. Zlasti v pomladnih mesecih gospodinja nikoli ne more držati rok križem, ker jo stalno kliče vrt. Ne samo, da sadi, pleve in zaliva, misliti mora tudi, kako bo koristno in uspešno porabljala vsak košček zemlje, ki se izprazni. V letošnjem majniku je paradiznike že prav zgodaj sadila, ker se ni bilo bati večjega mraza. Tudi fižol je brez ovir ozelenel in se lepo razvijal. Dobro ima preskrbljeno za vse vrste salate, ki se razvijajo prav tako, da je že pripravljena druga, ko je bila prva porabljena.

Pomladne cvetice: krokus, tulipani, hijacinte, narcise so na gredicah že davno odcvetele in gospodinja je poskrbela za druge. Spominčice, mačehe, dalijske, floks, zlasti nizki, so bile v maju glavne krasilke vrtnih gred. Junij pa je mesec rož. Že zgodaj je gospodinja lahko opazala, kako so v letošnjem majniku prav zgodaj že pognale popke, ki se bujno razvijajo in je upati, da zlasti nizke, ves junij prav pridno cveto in dehte. Marsikateri gospodinji je žal, če mora z razcveto vrtnico odrezati tudi par popkov; pa to je rasti vrtnice in njenemu razvoju naravnost koristno. Vemo namreč, da se v bližini odrezanega mesta kmalu vzpne nov vršiček, ki nastavi nove popke.

Tudi nageljni vseh vrst so na naših vrtovih ves junij v najlepšem cvetju.

Sobne rastline, kakor palme, aspidistre in druge je treba znositi na vrt na letovanje. Rade imajo polsonec polsenčnat koticček, kjer se čez poletje okrepe in jim je zlasti poletni dež ali zalivanje z brizgo v veliko korist, da jim spere do dobra z listov ves sobni prah.

DOBRE KNJIGE

Krekova knjižnica je nedavno izdala v prevodu roman znanega pisatelja Upton Sinclaira »Dolarji«. Celotna knjiga, katere II. del še izide v isti založbi, izzvani v silen protest proti današnji kapitalistični družbi. Cena vezani knjigi je Din 40., broširani pa Din 28.-.

V založbi Jugoslovanske knjigarne je v zbirki »Kosmos« izšla »Zgodovina Slovenecv od naselitve do reformacije«. Je to knjiga, ki bi zanimala vsakogar, ki ima le količkaj smisla za našo domačo zgodovino, tako izobrazenca, kakor preprostega bralca. Tudi naše Vigrednice bodo ob tej knjigi izpopolnjevale svoje zgodovinsko znanje in našle še tudi marsikaj novega, kar jih bo še bolj vpeljalo v razumevanje naše domače zgodovine. Cena v fino platno vezani knjigi je Din 98., ki pa nikakor ni pretirana vzpričo bogate vsebine in lepe opreme.

V založbi Jugoslovanske knjigarne, v zbirki domačih pisateljev je izšel I. zvezek *Erjavčevega zbranega dela*. Ta pisatelj, ves domač in preprost, ki na tako čudovito lep način opisuje naravo, je že dolgo zlasti ljubljencem naše mladine, ki je vedno z največjim užitekoma čitala njegove spise. Zato bodo gotovo tudi čitateljice Vigredi prav vesele, da je Jugoslovanska začela izdajati njegove spise. Saj, kdo ne pozna njegove »Žabek«, »Mravlja« in še mnogo drugih, ki so vse tako žive in živahne, da človek pozabi na vse, kadar jih čita. Tako s naravo zvezano čtivo je prav v današnjih časih velike važnosti, da zavrne čitatelja od golega materijalizma k prelepemu življenju v narodi in k njenim čudesom. — Cena knjige je Din 60., ki pa je lepo vezana in je za vsako knjižnico pravi kras.

Za peto številko je prišla pač prepozno prav lepa šmarnična knjiga župnika Anđ. Pirca »Šmarnice«, da bi jo bili ocenili. Za šmarnično čtivo si ne moremo misliti lepše

in primernejše knjige za sedanje čase, saj pisatelj v njih na poljuden način obravnava najvažnejša vzgojna in verska vprašanja, ki pa so ob enem tudi zelo koristna zlasti za sedanje čase, a še niso bila tako izčrpno obravnana nikjer. Knjiga je porabna tudi kot molitvenik, ker so šmarničnemu čtivu pridejane tudi razne molitve. Knjiga je prav primerna za domače ali družinsko branje in naj jo Vigrednice naroče za prihodnje šmarnice, ker so letos prepozno zvedele zanjo, v Mohorjevi knjigarni v Celju. Cena je za člane Družbe sv. Mohorja z rdečo obrezo Din 20., z zlato obrezo Din 30., za nečlane z rdečo obrezo Din 28., z zlato Din 40.-.

Mohorjeva tiskarna je izdala tudi kot 66. zvezek svoje knjižnice »Cerkveno slikarstvo«, ki je izhajalo v »Mladiki« pod naslovom »Kje smo s cerkvenim slikarstvom«. Te članke je pisal umetnostni zgodovinar dr. Fr. Stele in so že takrat vzbujali splošno pozornost ne le pri umetnikih, ampak zlasti še pri preprostih čitateljih. Gotovo se bodo tudi Vigrednice zanimale za to pango umetnosti in si bodo za svojo knjižnico rade omissile to knjigo, ki je tudi bogato okrašena s slikami. Cena knjigi je za ude broš. Din 21., vez. Din 30., za neude broš. Din 28., vezana Din 40.-.

V založništvu Mohorjeve knjižnice je tudi izšel ponatis I. zvezka imenovane knjižnice »Užitkarji«, ki je že davno pošel. Ker pa je prav zadnji čas povpraševanje po dobrih igrah vsesplošno, je tudi prav, da smo dobili ta ponatis. Saj dobrih kmetskih iger imamo kaj malo in je prav tovrstnega blaga stalno treba za naše podeželske odre. Ker je vsa snov vzeta iz kmetskega življenja, ker jo je pisatelj A. Remec tudi obdelal prav za kmetske odre, jo bodo prav ti z veseljem sprejeli. Cena za ude broš. Din 6., vezana Din 12., za neude broš. Din 8., vezana Din 16.-.

Ker se „Vigred“ tiska v Misijonski tiskarni, naj se Vigrednice zavedajo, da z rednim plačevanjem naročnine posredno koristijo tudi našim misijonom; zato naj plačila ne zavlačujejo!

AKO GRE ZA ZAVAROVANJE
pride v poštev le

V z a j e m n a zavarovalnica

V LJUBLJANI, Miklošičeva c. 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi.
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »Karitas«.

Zavarujte sebe in svoje imetje
edino pri naši domači
slovenski zavarovalnici.

»Dekliški oder«

V založnistvu Vigredi je petero zvezkov Dekliškega odra, ki vsebujejo nastopne igre z ženskimi vlogami:

- II. zvezek: PASTORKA.** Drama v petih dejanjih.
SESTRI. Božična slika v enem dejanju.
ŽIVELA TELOVADBA. Veseloigra v enem dejanju. Cena Din 12.—
- III. zvezek** je posvečen materinskemu dnevni in vsebuje 19 deklamacij za materinski dan in kratke prizorčke:
POTRPETI JE TREBA Z OTROKI.
PISMO
MATERIN ZAKLAD
MOČNA MATI
MATERINSKA LJUBEZEN
Cena Din 10.—
- IV. zvezek:** vsebuje 5 daljših in krajših iger namreč:
ZA SREČO. Igra v treh dejanjih.
ANGELA. Božična igra v petih slikah.
URE NA RAZPOTJU. Prizor za Silvestrov večer.
PAMET JO JE SREČALA. Burka v treh dejanjih.
KAKOR VIDITE... Veseloigra v štirih slikah. C. Din 16
- V. zvezek: SV. ELIZABETA.** Igra v petih dejanjih. Cena Din 7.—
- VI. zvezek** vsebuje tri igrice:
ZADOVOLJNOST OSREČUJE. Božična igra v enem dejanju.
GRBAVKA. Misijonska igra.
PRED JASLICAMI. Božična igra v dveh dejanjih Din 7.—

Z A L O Ž B A V I G R E D I

Ljubljana, Masarykova 12.

Vigred 1929, 1930, 1931, 1932, 1933
à Din 25.—

Med pomladjo in poletjem. — Din 10.

Mati vzgojiteljica. — Din 16.

Henoh Arden. — Din 3.